

Veliki transporti čet na Norveško

Zavezniške čete so se izkrcale na sedmih mestih. — Položaj pri Narviku — Prodiranje nemških čet na norveškem jugovzhodu — Norvežani niso bili pripravljeni za moderno vojskovanje — Odstop Quisslingove vlade

AMSTERDAM, 17. aprila. Ass. Press. PO POROČILIH, KI SO PRISPELA IZ SKANDINAVIJE, SO SE ZAVEZNIŠKE ČETE IZKRCALE NA SEDMIH MESTIH NORVEŠKE OBALE, IN SICER NA SEVERU IN NA SREDINI. MOČNI ODDELKI SO PRISPALI V NARVIK, A TUDI V TROMSÖ. NOVI TRANSPORTI PRIHAJAJO SEDAJ STALNO. MED EKSPEDICIJSKIMI ČETAMI ZAVEZNIKOV SO POLEG ANGLEŠKIH TUDI KANADSKE, POLJSKE IN FRANČOSKE EDINICE. ZDI SE, DA JE ŠTEVILO ZAVEZNIŠKIH ČET ŽE SEDAJ VEČJE, KAKOR ŠTEVILO NEMŠKIH. ZARADI TEGA SE PRIČAKUJE, DA BODO ZAVEZNIKI SKUPAJ Z NORVEŠKIMI ČETAMI PRICELI V KRATKEM Z NAPADI NA POSAMEZNE NEMŠKE TOČKE OBENEM S KOPNINE, IZ ZRAKA IN Z MORJA.

LONDON, 17. aprila. Reuter. V NEMŠKIH VOJASKEH KROGHIH PRIZNAVAJO, DA SE ZAVEZNIŠKE ČETE IZKRCAVAJO NA VEČ KRAJIH NORVEŠKE, TAKO TUDI 80 KILOMETROV SEVERNO OD NARVIKA.

STOCKHOLM, 17. aprila. United Press NEMŠKA POSADKA, KI SE JE UMAKNILA IZ NARVIKA, JE PADLA V ZALEDENELIH HRIBIH V ZASEDO NORVEŠKIH ČET. NEMCI SO POPOLNOMA OBKOLJENI IN JIM NE PREOSTAJA NIC DRUGEGA VEČ, KAKOR DA SE VDAJO ALI PA BODO UNIČENI NA ENI STRANI PO NORVEŽANIH, NA DRUGI PA PO ZAVEZNIŠKIH ČETAH, KI NAPREDUJEJO V NOTRANJOST IZ NARVIKA. REŠITI BI JIH MOGEL SAMO NEMŠKI NAPAD NA NARVIK Z MORSKE STRANI, NA KAR PA ABSOLUTNO NI MOGOČE RACUNATI, KER SO GOSPO DARJI VSEGA MORJA NA SEVERU IZ LJUCNO SAMO ANGLEŽI.

Položaj na južnem norveškem bojišču

BERLIN, 17. aprila. DNB. Uradno poročajo, da nadaljuje nemška vojska napredovanje v vseh smereh jugovzhodne Norveške. Neprenehoma prihajajo vesti posameznih nemških poveljnikov o zaplenitvah velikih količin orožja in municije. Neko poročilo pravi, da je bila razglašena prva norveška divizija. Pri tej priliki so Nemci zaplenili 36 velikih topov, 25 strojníc 2000 pušk in velike količine streljiva.

CURIH, 17. aprila. Neue Zürcher Zeitung poroča iz Stockholma, da se položaj med tem ko dosega zavezniški na severu uspeh, razvija na jugu za Norvežane neugodno. Na nekaterih mestih so bile norveške čete popolnoma odrezane od zaledja in potisnjene na švedsko mejo. Severno od Rakestad se je umik Norvežanov spremenil v panični beg. — Organizacija in oskrba sta popolnoma

odpovedali. Izdaja, sabotaza in pomankanje morale, vse je igralo pri tem veliko ulogo. Čete so bile deloma oborožene z zastarelim in neuporabljivim orožjem. Na tisoče Norvežanov prehaja čez mejo na Švedsko, kjer odlagajo orožje, ne da bi se bili sploh postavili Nemcem v bran. Večinoma že po več dni niso dobili nobene hrane. Organizacije prehrane sploh ni bilo. Na severu od Osla so Nemci sedaj v Kongsvingerju. Iz Bergena napredujejo Nemci v vzhodni smeri proti Oslu vzdolž železniške proge in so napredovali že 70 km v notranjost. Pri Dombasu, ki je važno železniško križišče železnice iz Rauma in Dovrea, so Nemci spustili čete s padali iz letal, toda Norvežani so jih popolnoma uničili. Nemci so se hoteli polastiti tega križišča zato, da bi mogli zapreti pot Angležem, ki so se izkrcali v Andalsmesu.

Quisslingova vlada v Oslu odstopila

OSLO, 17. aprila. Radio Oslo poroča, da je norveška neustavna Quisslingova vlada odstopila. Upravo nad po nemških četah zasedenim norveškim ozemljem je prevzel poseben upravni odbor, katerega mu stoji na čelu oslski župan Kristensen. Novo vlado sestavlja upravnik vrhovnega sodišča, a bo v njej zastopan tudi Quiss-

ling kot svetovalec. Naloga nove vlade bo likvidirati oboroženi odpor Norveške proti Nemcem. Nemčija vlade formalno ne priznava, hoče pa z njo vendarle sodelovati. Pričakuje se, da bo dobila nova vlada dovolj avtoritete in tudi simpatije prebivalstva.

Londonski listi o nauku Norveške

LONDON, 17. apr. Reuter. Dogodki na Norveškem naj bi bili pouk ostalim nevtralnim državam, kako naj postopajo, da bodo njih interesi v skladu z varnostjo zemlje, pišejo listi. Nastop zaveznikov na Norveškem je prekršil račune nemških voditeljev, ki so drago plačali svoj vdor v Skandinavijo. Zavezniški so na nemški vpad v Norveško morali odgovoriti s

pošiljanjem močnih čet v Skandinavijo. Zavezniški bodo imeli sicer še mnogo posla, preden bodo pregnali Nemce iz Norveške, toda prepričani so v končni uspeh. Vojna mornarica Angležev in Francozov je dobila popolno premoč nad nemško, katere ostanek se mora izogibati nadaljnjih večjih spopadov.

Podaljšanje mandatov madžarskim posancem

BUDIMPEŠTA, 7. apr. Havas. Na seji vlade je predsednik Teleki izjavil, da ima pooblastilo za razpust parlamenta. Vendar se čuti dovolj močnega, da bo delal tudi dalje s sedanjim predstavništvom. Vlada se je zaradi mednarodnega položaja odločila da opusti nove volitve in podaljša mandat sedanjim posancem. To je prvo vsim zaradi tega, ker bi se gotovi elementi hoteli poslužiti prilike, agitirati za razne ekstremne tuje cilje.

PITTMAN ZA ZMAGO ZAVEZNIKOV

WASHINGTON, 17. apr. Reuter. Predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve Pittman je dejal, da bi bile Zedinjene države ameriške takoj po vojni zelo ogrožene, če bi ne zmagale demokratične velesile. Nasprotno bi zmaga Anglije in Francije v nobenem primeru ne ogrožala USA.

ŠVEDI ZAPLENILI NEMŠKI BOMBNIK

STOCKHOLM, 17. apr. Reuter. Zaplenili so neki nemški bombnik, ki je v Warmlandu pristal na švedskem ozemlju.

Italijanska obtožba zaveznikov

RIM, 17. aprila. Urednik agencije Stefani javlja, da so zdaj pri rokah nesumljivi dokumenti, iz katerih je razvidno, da so zavezniški že prej pripravljali napad na Norveško. Ta načrt potrjuje prvotno postavljanje min po Angležih ob norveški obali, s čimer je bila norveška nevtralnost pregažena. V nekem norveškem fjordu je bilo pet parnikov, polnih streliva in

orožja, preden so tja prišli Nemci. Tudi v Oslu je že bilo več angleških vojakov in častnikov pred prihodom Nemcev. Nemške oblasti bodo predložile še druge dokaze za to, da sta Francija in Anglija pripravljali vdor na Skandinavijo, hoteč tako razširiti sedanjo vojno tudi na druga področja, iz katerih ne izločajo ne Belgije in Holandije ne Balkana.

Amerika bi branila Holandsko Indijo

WASHINGTON, 17. aprila. Reuter. V ameriških uradnih krogih komentirajo izjavo japonskega državnika Arite glede holandskih kolonij na jugovzhodu Azije in pravijo, da naj si Tokio dobro premisli, preden bi se hotel vtikati v angleško-francoske interese na Daljnem vzhodu. V tem primeru bi USA ne mogla stati ob strani, čerav bi bili Anglija in Francija dovolj močni, zagotoviti varnost Holandske Indije pred japonsko invazijo. Zunanji minister je odklonil pojasnilo, ali je ameriška vlada pri japonski že posredovala

glede njenega stališča v vprašanju holandskih kolonij.

WASHINGTON, 17. aprila. Reuter. Vsak poizkus Japoncev, napasti Holandsko Vzhodno Indijo, bi izzval v Ameriki veliko reakcijo. Javno mnenje je proti vsakršnemu vmešavanju Japoncev na to področje. Zunanji minister Hull je novinarjem dejal, da še nima uradnih obvestil o izkrcaju zavezniških čet na Norveškem. Glede Grenlanda in njegove usode ni hotel dati nobenih izjav.

Belgija je oborožena do maksimuma

BRUSELJ, 17. apr. Havas. Na današnji seji senata je zunanji minister Spaak naglasil, da je belgijska zunanja politika vsa v skladu z željo, zagotoviti državi mir in samostojnost. Nobena država ne bo bita prizorišče vojne. V položaju med tremi velikimi vojskujočimi se silami je ohranila Belgija svojo strogo nevtralnost stališče in politiko lojalnosti do vseh so-

sed. Na gospodarskem in vojaškem polju smo pa za vsak primer storili vse, kar je v naši moči. Do maksimuma smo se oborožili, ker vemo, da se v vsakem primeru lahko naslonimo le na lastne sile. Belgijci naj bodo prepričani, da ne bo vlada sprejela nobenega predloga, ki bi bil izven politike in načel vladnih smernic.

Vojaška služba v Nemčiji le do 40 leta

BERLIN, 17. aprila. DNB. Nemčija razpolaga z močnim narodom in civilnim prebivalstvom. Le tako ji je mogoče, da vzdržuje upravo v obsežnih pokrajinah zasedenega ozemlja, obenem pa zadosti potrebam domačega gospodarstva in industrije. V upravi so povsod kvalificirani uradniki in delavci. V kolikor so ti vojaški

obvezniki, se osvobodijo začasno ali trajno v korist gospodarstva in industrije. Po zaključku vojne na Poljskem je Hitler odredil, da so vsi stari borci umaknjeni z bojišč in kolikor mogoče osvobodjeni vojaške službe. Vojaška služba v Nemčiji je na ta način omejena le na moške do 40. leta.

N. CHAMBERLAIN

bo ponovno govoril o dogodkih na severu

Nemčija obnavlja stike z Ameriko

WASHINGTON, 17. apr. Havas. Nemško poslaništvo v Washingtonu je dobilo novega predstavnika. Newyorški dopisnik nemške agencije DNB je namreč po nalogu vlade zaprosil za agrement pri vladi

USA, s čimer naj bi se diplomatski odnosi med obema državama spet obnovili. Istočasno javljajo, da je zaproseno za obnovo prekoceanske letalske proge med Nemčijo in Ameriko. Letalska družba »Dornier« v Berlinu bo skoro dovršila nov velik štirimotorni, ki naj bi posredoval zvezo z Ameriko. Hidroplan bo imel akcijski radij 5000 milj. Demci žele, da bi se zveza čimprej obnovila.

AKCIJA NEMŠKIH LETAL

STOCKHOLM, 17. aprila. Reuter. Norveška brzdjavna agencija javlja, da je večje število nemških letal letelo nad Esterdalenom na poti k Trondhjemu. Letala so se dvignila iz novih nemških baz na Danskem.

NOVA AMERIŠKA LETALA SO BOLJŠA

WASHINGTON, 17. aprila. Reuter. Pomorski odbor za vojno mornarico v senatu je izjavil, da so zadnja letala, ki se zdaj izdelujejo, znatno boljše od prejšnjih.

POVIŠANJE POMORSKE TARIFE

NEW YORK, 17. apr. DNB. Parobrodna društva so na konferenci ponovno po- višala prevozno tarifo, ki je od začetka vojne že za 30% višja od prvotne.

Velika aktivnost osi Rim - Berlin

Po vseh vesteh se pripravlja za bližnjo bodočnost nova manifestacija solidarnosti Italije in Nemčije glede varovanja italijanskih in nemških interesov v sedanji vojni

RIM, 17. aprila. Exchange Telegraph. Velika aktivnost, ki se opazi v Italiji že nekaj dni, se nadaljuje. Italijanska bojna mornarica, ki je odpeljala na vojaške vaje, kakor se je zadrževala, je bila odpeljana v velikem delu na Dodekanes, kjer koncentrirajo Italijani vedno večje čete. Prav tako se opazi koncentracija čet in bojnih sil tudi na nekaterih drugih položajih. V Albanijo so neprenehoma na poti novi transporti delavcev, ki so zaposleni s strateškimi deli, kakor tudi materiala.

V SOBOTO BO GOVORIL MUSSOLINI

RIM, 17. aprila. Exchange Telegr. Italijanski tisk nadaljuje svoje srdite napade na Angleže in Francoze in napoveduje, da bo ministrski predsednik Mussolini, ki bo v soboto govoril, obrazložil stališče Italije do razširitve vojne na evropski sever, kakor tudi do sedanjega splošnega položaja. Temu govoru pripisujejo veliko važnost za nadaljnji razvoj dogodkov. Posebno se komentirajo tudi besede Giovannina Ansaldo, ki je dejal, da Italija ne bo prenehanje po pokanju tonov in bojni trobenti, ampak bo, ko napoči njen čas, sama dala znak drugim.

NEMČIJA NA STRANI ITALIJE

BERLIN, 17. aprila. LRP. Z ozirom na najnovejšo dogodke na Sredozemlju in Grčiji naglašuje nemški tisk, da se nemško stališče glede Sredozemlja popolnoma strinja s italijanskimi revizionističnimi težnjami, akor tudi s težnjami Španije. Nemški tisk se zadnje dni splošno ukvarja s Sredozemljem, zlasti v zvezi s pisanjem italijanskih listov. To je pa popolnoma v skladu s fašistično-nacionalnosocialističnim prijateljstvom. Pogledi in ideološki principi so v obeh državah isti, enaka je pa tudi državna organizacija. Obe državi se medsebojno podpirata diplomatsko in gospodarsko-avtarkično in vodili sta tudi skupaj vojno proti republikanski Španiji. Nemčija zaradi tega popolnoma in brez pridržka podpira italijanska stremjenja proti versailleski mirovni pogodbi, proti kateri se sedaj tudi že aktivno vojskuje. Ko se je sedanja vojna pričela, je bilo pač mogoče misliti, da se je trdnost osi Rim-Berlin omajala. Nato se je govorilo o trikotu Rim-Berlin-Moskva. Toda sedaj se po nemški akciji na severu Evrope zopet manifestira v celoti trdnost osi Rim - Berlin, ki se v resnici nikoli ni

oslabila. Ta os bo ostala tudi nadalje trdna in je zato treba pričakovati že v bližnji bodočnosti za to konkretnih dokazov.

INTERESI SO IDENTIČNI

Po pisanju italijanskega in nemškega tiska, sta Nemčija in Italija združili svoje interese proti Angliji in Franciji. Načrt o zvezi štirih velesil je propadel. Nedoslodnost izvajanja monarkovske politike je vodila do sedanje vojne. Nemčija ne bo trpela nobenega vmešavanja zahodnih sil na vzhodu. Nemčija organizira v vzhodni Evropi svoj življenjski prostor. Sedanji položaj je v tem oziru jasen. Nemčija pa prav tako razume tudi italijanske težnje na Sredozemskem morju in na Balkanu, in kakor podpira Italija nemška rpizadevanja, tako podpira in bo podpirala Nemčija italijanske. Češkoslovaška in Poljska sta dokončno likvidirani, er sta se postavili v službo zahodnih velesil. Tudi Albanija se je pripravljala na to pot, a je bila v trenutku likvidirana. Glede Španije je Nemčija že nešteto krat naglasila, da ji je treba dati Gibraltar in Maroko. Prav tako mora dobiti Italija to kar ji pripada. Nemški tisk zato pozdravlja govor urednika Ansaldo, ki

je dejal, da si bo Italija sama izbrala trenutek, kdaj bo stopila v vojno. Francija je na italijanske predloge odgovorila z »Nikoli«. Italija tega ni pozabila in se zato ne bo pustila iznenaditi v svojem življenjskem prostoru po kakih angleško-francoskih akcijah.

OKREPITEV STIKOV

RIM, 17. aprila. Stefani. Včeraj je prišla v Rim posebna nemška vojaška misija, bila je slovesno sprejeta in ostane v Rimu več dni. Istočasno je bil imenovan dosedanji šef političnega oddelka v berlinskem zunanjem ministrstvu, knez Bismarck, za prvega svetnika nemškega veleposlaništva v Rimu.

BERLIN, 17. aprila. LRP. V Berlinu zatrjujejo, da je imenovanje kneza Bismarcka za poslaniškega svetnika v Rimu v skladu s politiko osi Rim - Berlin.

STALIŠČE PARIZA IN LONDONA

PARIZ, 17. aprila. Exchange Telegraph. V Parizu posvečajo največjo pozornost razvoju stališča Italije v sedanji vojni in naglašajo, da se kaže vedno bolj očitno tendenca italijanske aktivne akcije. Enaka sodba vlada tudi v Londonu, kjer se s tem vprašanjem živo ukvarjajo tudi nekateri listi. Razni italijanski ukrepi dokazujejo, da je treba tudi zaveznikom poskrbeti za protikupe. Prvi protikupepi so bili, kakor je bilo mogoče izvesti, že storjeni. Vse kaže, da Francija in Anglija računata zelo resno z možnostjo novega razvoja tudi v tej smeri.

Izjavi Chamberlaina in Paula Reynauda

LONDON, 17. aprila. Reuter. Včeraj je imel ministrski predsednik Chamberlain govor na zborovanju nacionalne svobodne cerkve. Dejal je, da ima sedaj desetkrat več zaupanja v zavezniško zmago, kakor ob začetku vojne. Bolj proti nacionalnemu socializmu je samo del večnega boja med dobrim in zlom. Če bi Nemčija zmagala, bi bile porušene vse trdnjave civilizacije. Noben narod ne bo varen, dokler Nemčija ne bo uničena.

PARIZ, 17. aprila. Havas. Včeraj je imel predsednik vlade Reynaud v senatu govor, v katerem je poročal o napadu na Skandinavijo. O podrobnostih položaja ni govoril, opozoril je le na komunistično admiraliteto o nemških izgubah na morju. Nemčija je izgubila v teh bojih 30% svojega bojnega brodograja in nad 78.000 ton trgovinskih in transportnih ladij. Zaveznikom se je posrečilo po-

polnoma presekati Nemcem pomorsko in kopno pot na Norveško ter dovoz skandinavskih rud. Dalje se je zavezniška vojska izkrcala na Norveškem in bo deželo očistila od sovražnikov. Posebej je govoril še o pomenu Narvika. Drugi velik uspeh je, da so zavezniške bojne enote prispele v Baltik in položile mine. Tretji uspeh je, da se bodo morali Nemci poslej bojevati na novi fronti. Četrty uspeh je v moralnem porazu, ki ga je doživela Nemčija z vdorom na Dansko in Norveško. Hitler se je zmotil, ko je mislil, da bo tudi na Norveškem naletel na ljudi Hachovega značaja. Quisslingova vlada, ki so jo Nemci ustanovili v Oslu, se je že sama zrušila. Dalje se je zahvalil Rooseveltu za njegovo obsodbo nasilja. Boj se bo sedaj nadaljeval s povečano silo. Čakajo še težke naloge na uredništvu, toda francoski narod je nepremagljiv.

Odmevi obeh izjav v tisku

PARIZ, 17. aprila. Havas. Reynaudova izjava pred senatom in Chamberlainov kratek govor pred parlamentom sta glavni premet razprav današnjih listov. Reynaud je točno obeležil položaj na Norveškem in Švedskem. Bilanca sedemdnevnih operacij na Norveškem je več kakor povoljna, pravijo vojni in pomorski kritiki. General Duval piše v »Journalu«, da so bitke v severnem Atlantiku zelo važne, zasidranje zavezniških čet na Norveškem pomeni za Nemčijo povečanje nevarnosti, da bodo pregnani iz Skandinavije. Zavezniki se bodo tako približali nemškemu oporiščem doma, njih postojanke na jugu Skandinavije bodo nevarnejše od onih, od koder so doslej ogražali Syll in Helgoland. De Kyrilliss piše v »Epocquie«, da je minula doba nemških lahkih osvajanj. Zavezniška zmaga pri Narviku predstavlja popoln angleško-francoski uspeh, posebno glede nadaljnje preskrbe Nemčije s švedskim železom.

BERLIN, 17. aprila. DNB. Listi naglašajo nove uspehe Nemčije na Norveškem in uničenje neke angleške križarke po nemških letalcih. »Čete so zasedle železniško progo iz Narvika do švedske meje. Angleško javno mnenje je po kratkem Chamberlainovem govoru postavljeno v dvom glede angleške premoči na Skandinavskem. Chamberlainova vera v končno zmago nikakor ne more biti v skladu z neuspehi Anglije. Chamberlainovi očitki nas ne iznenadijo, ker so dokazali, da je Nemčija s svojo akcijo zadela angleške načrte na Norveškem v živo. Ako je Anglija prepričana v svojo zmago, zakaj potem kliče male, nevtralne države na pomoč, da se ji pridružijo?« Berliner »Lokalanzeiger« trdi, da so »vesti o zavezniški zasedbi Narvika brez osnove. Vesti o neki veliki zmagi je moral demantirati

sam Churchill, zdaj iščejo Angleži opore na severu, daleč od dosega nemških topov.«

LONDON, 17. apr. Havas. Urednik »Daily Telegrapha« piše, da bo Chamberlain podal ponovno izjavo o položaju na Norveškem. Čeprav so poslanci radovedni, ne bodo terjali od njega točnih podatkov, dokler ne bo premijer sam videl, kdaj sme z njimi na dan. Lahko bi se namreč primerilo, da bi prezgodnje odkrivanje zavezniških operacij na severu škodilo nadaljnjemu poteku zasedanja Norveške.

Sovjeti za sporazum z Mandžurijo

TOKIO, 17. aprila. Havas. Listi poročajo o novih naporih sovjetov za pomiritev od nošajev med Mandžurijo in Moskvjo. Agencija Domei poroča, da je sovjetski poslanik v Harbinu stavil japonskemu poslaniku načrte, kako naj bi se odnosi med obema državama uredili. Med Japonsko in sovjetsko Rusijo so po mnenju diplomatskih krogov v Tokiu še vedno velika nesoglasja, ki jih bo treba odstraniti.

SVEČANOST ZA POKOJNIM VERDIER-JEM

CASABLANKA, 17. aprila. Havas. Spominjske svečanosti v tukajšnji katedrali, prirejene za pokojnim kardinalom Verdierjem, je prisostvovala velika množica s predstavniki vojaštva in diplomacije na čelu.

EMIR SAUD ODPOTOVAL V INDIJO

KABIRA, 17. aprila. Havas. Emir Saud sin kralja Ibna Sauda, je iz zdravstvenih razlogov odpotoval v Indijo.

Otvoritev albanske zbornice

TIRANA, 17. apr. Albanska brzojavna agencija sporoča, da je bilo na svečan način otvorjeno prvo zasedanje predstavništva albanske vlade. Prihod albanskega kraljevega namestnika je pozdravilo 21 strelav iz topov. Velika množica ljudstva je priredila navdušene manifestacije. V predstavniškem domu je kraljevi namestnik prečital prestolno besedo, ki so jo navzoči poslušali stoje. Z zadovoljstvom

se jemlje na znanje zedinjenje Albanije z Italijo, ki je pokazala v deželi že v kratkem času napredek. Albanija mora pospešiti svojo dalečnost na vseh poljih, svojo mladino najorganizira po fašističnem sistemu. Predstavniki naroda so nato prisegli, nakar so v guvernerjem med burnim pozdravljanjem zapustili skupščinsko poslopje.

Finska po skletvi miru

HELSINKI, 17. aprila. Exchange Tel. Meje med Sovjetsko zvezo in Finsko so sedaj tudi v podrobnostih dokončno določene. Pri pogajanjih, ki so bila zaključena preteklo soboto, so sovjeti izsilili od Fincev še nekatere korekture prvotne trase v svojo korist. Tako so dobili med drugim tudi velike in moderne finske tovarne za celulozo v kraju Enso. Kraji, ki so jih Finci odstopili Sovjetski zvezi, so bili večinoma že prej izpraznjeni, z nekaterih točk pa so se Finci šele sedaj umaknili. Tudi sovjetske čete so zapustile vse ozemlje, ki so ga zasedle, je pa ostalo Finski. Finci so zopet gospodarji v pristaniščih Petsamo in Linahamari. Polagoma se vrača v kraje nekdanjih bojišč normalno življenje. Obleti-

nica vkorakanja nemških čet v Helsinke leta 1917., ki so jo Finci slavili pozneje vsako leto kot narodni praznik osvobodjenja, je potekla letos prvič brez zastav in slavnosti. Spomnil se je ni nihče, niti ne noben list. Pač pa obnavljajo Finci svoje trgovske in prometne stike z baltiskimi državami, posebno z Estonko. Nemški vdor na Dansko in Norveško je napravil na Finskem najgloblji vtis in novo zaskrbljenost. Obstoja bojazen, da bi utegnili bojni metež v Skandinaviji potegniti tudi Finsko znova v katastrofo. Toda vsaj doslej še ni nobenih resnih znakov kakih novih namer bodisi s strani Sovjetske zveze bodisi katere druge sile. Vendar nalaga novi položaj tudi Finski še dalje stalno čuječnost.

Papežev blagoslov Poljski

PARIZ, 17. aprila. Havas. Predsednik polske republike je sprejel papežev govor poslanca pri poljski vladi, ki je prinesel pozdrave sv. očeta z izjavo, da mu je »usoda poljskega naroda nad vse pri srcu. Molim Bogu za Poljsko in njeno boljšo bodočnost.« Papeževa poslanica se zaključuje z apostolskim blagoslovom za predsednika republike kakor ves poljski narod.

KITAJSKA OFENZIVA V KIANGSUJU

CUNGKING, 17. aprila. Havas. V provinci Kiangsi, katero so v začetku tega meseca Japonci večinoma osvojili, so prešle kitajske čete ev protiofenzivo, ki poteka doslej za Kitajce zelo ugodno. Kitajski vojski se je posrečilo zavzeti znova večino prej že izgubljenih krajev. Kitajska ofenziva se še ndaalljuje. Japonci so utrpele velike izgube.

ARETACIJE KOMUNISTOV V BELGIJI

BRUSELJ, 17. apr. Havas. Zaradi komunistične propagande proti državi sta bila te dni tu prijeta in zaprta Oscar Lallemand, ravnatelj lista »Voix du Peuple« in komunistični poslanec Hubert Gosset.

OBSDOBO VOHUNA V FRANCIJI

PARIZ, 17. apr. Havas. Pariško vojaško sodišče je obsodilo zaradi volunstva na smrtno prisilno delo Nemca Karla Schillinga, trepčevca iz Saarbrückna, ki pa je argentinski državljani.

NOVA VELIKA AMERIŠKA OKLOPNICA

NEW YORK, 17. aprila. Havas. Velika 35.000tonska oklopna »North Caroline« bo spuščena v morje 13. junija. Gradnja tega velikana stane 65 milijonov dolarjev.

ARGENTINA NE PRIZNAVA ZASEDB

BUENOS AIRES, 17. apr. Havas. Argentinska vlada ne priznava zasedbe Dansk in Norveške in bo še dalje ogranila stike s poslaništvima obeh omenjenih držav v Buenos Aires.

VOHUNSTVO V TURČIJI

CARIGRAD, 17. apr. Reuter. Na vojaškem področju Smirne je bil prijet neki Nemec, ki je fotografiral položaje. Pri razvijanju slik se ugotovili, da je ujel na film vojaške objekte, utrjene položaje in bencinska skladišča.

OBSDNO STANJE NA HOLANDSKEM

HAAG, 17. aprila. Exchange Telegraph. Holandska vlada je razglasila v nekaterih pokrajinah obsedno stanje.

SVICARSKI OBRAMBNI FINANČNI ZAKON

BERN, 17. aprila. Havas. Finančni zakon za narodno obrambo, ki je nedavno izglasovan v zbornici, bo stopil takoj v veljavo.

Mariborska napoved. Malo oblačno in vetrovno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 16,4, danes najnižja 8,5, opoldne 17,0.

Jugoslavija gleda mirno na dogodke

„Jugoslovanska vlada ne bo presenečena, pa naj se na Balkanu zgodijo kakršnikoli dogodki“

Neka beogradska višja politična osebnost je dala dopisniku italijanskega lista »Giornale d'Italia« daljšo izjavo kot odgovor na zadnje dogodke. Iz te izjave, ki je napravila v Italiji najgloblji in odobravaljoči vtis, posnemamo naslednje:

»Jugoslavija mirno gleda na dogodke na Skandinavskem in nima nobenega razloga, da se ne boji, da ji vojskujoča se tabora vsilita zadržanje, ki bi bilo v navzkrižju z njeno nevtralnostjo. V ostale mpa bi Jugoslavija, če bi se kaj takšnega zgodilo, ne dovolila, da ima kdo kakšne dvome glede njenega zadržanja. Smatramo kot neverjetno, da bi imela katera od vojskujočih se držav razloge, da bi nam kaj očitala. Kajti prepričani smo, da nismo dali nobenih povodov za njihovo nezadovoljnost. Naši tradicionalni odnosi z Nemčijo, in to politični, gospodarski in kulturni, ostanejo nespremenjeni. Istotako pa ostanejo nespremenjeni tudi naši odnosi z zahodnimi vesilicami. Ni mamona namena, da bi spremenjili ničesar na teh odnosih z eno in z drugo stranjo.«

»Poročilo, da so zahodne vesile zahtevale od Jugoslavije, naj svoj uvoz v Nemčijo zniža za polovico, je neresnično. Pa četudi bi to poročilo bilo vsaj malo resnično, bi mogli dati samo en odgovor, namreč, da so naši gospodarski odnosi z Nemčijo zapisani v trgovinskih pogodbah, katere bo jugoslovanska vlada v polni meri spoštovala, ker želi, da ostane zvesta svoji nevtralnosti. Preostalo trgovino Jugoslavije bodo lahko vse druge države izkoristile, če bodo hotele. Prav tako pa je neresnično tudi vest, da je nemška vlada zahtevala od jugoslovanske vlade dovoljenje, da Nemčija opravlja policijsko varnostno službo na rečni plovbi po Donavi. Zgodil se ni noben incident in se na

rečnih poteh Jugoslavije tudi ne bo pripetilo. Jugoslovanska vlada je pravočasno podvzela vse ukrepe, ki jamčijo za varno plovbo po Donavi.«

»Iz tega, kar sem vam povedal, lahko sklepate, da jugoslovanska vlada ne bo presenečena, pa naj se na Balkanu zgodijo kakršni koli dogodki. Kajti Jugoslavija je proučila vsako možnost s stvarnim duhom in z veliko resnostjo. Korektno stališče, ki ga je Jugoslavija zavzela, je v polnem skladu z njenim nevtralnimi zadržanjem, a tudi z obrambo njenih interesov. To pa so interesi miru in obrambe, ne samo jugoslovanskih, marveč vseh balkanskih interesov. To pa je tudi v polnem skladu z znanim stališčem Italije.«

Nemčija in Italija nimata nobene namere proti Jugoslaviji

NEMCIJA NIMA RAZLOGA, DA BI KRŠILA MIR NA BALKANU

V zvezi z alarmantnimi vestmi o Balkanu, so v Berlinu izjavili odločujoči krogi, da so te vesti plod propagande zavveznikov na Balkanu. Niti Italija in ne

Nemčija nimata nobenih namer proti Jugoslaviji, Romuniji ali Grčiji. V kolikor vlada na Balkanu mir, nima Nemčija nobenega razloga, da bi ta mir kršila.

„Treba je stopiti med ljudstvo...“

TODA NE ZVIŠKA, TEMVEČ PRIJATELJSKO IN SKROMNO!

Ugledna mladinska revija »Slovenska mladina«, ki izhaja v Ljubljani pod uredništvom dr. Antona Slodnjaka, že dalj časa objavlja odgovore na anketo o slovenski mladini. V 6. št. je objavila tudi daljši odgovor pisatelja in režiserja dr. Bratka Krefta. Iz odličnega članka objavljamo njegov zaključek, ki se glasi:

»Intelektualna mladina ne sme pozabiti še nečesa: ljudstva, ki prebiva na kmetih in v delavskih revirjih. Premalo je, če ga le od daleč časti in obožuje ter mu od časa do časa sporoča svoje visokoleteče načrte, ki jim naj ljudstvo sledi; treba je stopiti tja, med ljudstvo in skupaj z njim premostiti vse prepeade, ki še danes ločijo ljudstvo od njegove inteligence. Če hočeš delati za narodni razvoj, moraš spoznati ljudstvo in se res z njim družiti, z njim živeti. Trdnih vezi med seboj in ljudstvom

pa ne boš dosegel le po knjigah, ki so jih posamezniki napisali o njem in njegovih življenjskih problemih, temveč če se mu boš znal tudi osebno približati in mu prisluhniti. Le na ta način boš lahko med seboj in med njim ustvaril trajno vez, iz katere bo mogoče sčasoma ustvariti živo zlitino, ki naj jo tvorita progresivno razumništvo in ljudstvo. Skrb sodobnega intelektualnega mladega človeka naj torej bo, da bo ob vsaki še tako neznatni priliki, ob izletu ali v počitnicah, navezal trajne stike s preprostim ljudstvom. Toda nikar naj se ne pristopa k njemu z zviška motrečo razumniško in meščansko glavo, ki je že vse odkrila in požrla vso življenjsko učenost, temveč prijateljsko in skromno, zavedajoč se, da oba potrebuje drug drugega in da se v enaki meri tudi lahko drug od drugega veliko naučita.«

Milan Grol proti izgradnji Hrvatske

Pod tem naslovom piše »Hrvatski Dnevnik« med drugim: »Karakterističen ugovor Grola se nanaša na izgradnjo Hrvatske. Pravi: »Omejitev vsega državnega dela v šestih mesecih le na banovino Hrvatsko je stvorilo težko razpoloženje. Težnja, da se na tej strani izvede vse do potankosti, na srbski strani pa pušča vse v dvomu,

vsiljuje vprašanje, čemu tako?« Milan Grol bi tedaj hotel, da se opusti delo pri izgradnji Hrvatske, da ostane vse po starem, sporazum od 26. avgusta pa mrlva knjiga. Grol pretirava, ko pravi, da se vse delo omeji na banovino Hrvatsko. Izgradnja Hrvatske je velika državna potreba in državni razlogi terjajo, da se vnese pomirjenje pri Hrvatih. Dr. Maček ni napravil sporazuma s Cvetkovićem kot predsednikom JRZ, o kateri pravi Grol, da nima korena v srbskem narodu, ne dobrega glasu. Sporazum je sklenjen s političnim činiteljem, ki ni identičen z JRZ.

Hrvatsko-slovenski stiki

»Hrvatski Dnevnik« se bavi v uvodniku s prihodom delegacije bunjevskih Hrvatov in gostovanjem slovenskih književnikov v Zagrebu ter pravi na kraju: »Naše zveze s Slovenci trajajo več kakor 1000 let. Naša zgodovina se je često prepletala, posebno smo se našli skupaj s Slovenci v dveh usodnih dobah: za Ljudevita Posavskega, ko smo se skupaj branili pred Franki, pa za časa kmečkih puntov, ko so kmetje dvignili svoj glas proti socialni krivici v boju za staro pravdo. Bilo je stikov tudi kasneje mnogo, posebno minilo stoletje je bilo plodno na kulturnem sodelovanju. Zdaj se nudi prilika, da manifestiramo čvrsto voljo, da branimo svojo narodno posest in da sodelujemo z bratskim narodom na vseh področjih, ki so zelo široka. Sodelovanje gotovo ne bo ostalo samo v kulturni domeni, temveč tudi v drugih sektorjih. Pri ocenjevanju odnosov med Slovenci in Hrvati je treba dalekovidnosti. Če bomo imeli pred očmi tudi daljno bodočnost, se naši interesi ne bodo nikjer križali. Dejstvo, da so vprav pri Hrvatih in Slovencih dali književniki prvo iniciativo, priga o resničnem idealizmu, brez katerega ni mogoče ustvariti nobenega velikega dela.«

n. Vlom v grobnico. V Banja Luki so neznani storilci vlomili v grob pravoslavnega vladike Vasilija in odnesli zlat križec ter verižico.

Spomnite se CMD

Dr. Maček Bunjevcem

Odposlanstvo bunjevski Hrvatov iz Vojvodine je pozdravil v Zagrebu tudi dr. Maček in jim med drugim dejal, da »naj bodo bodoče meje banovine Hrvatske kakršne koli, toda če hoče obstajati Jugoslavija, mora biti Hrvatom, kjer koli se tako, kakor v banovini Hrvatski.«

Nova izključitev iz DS

Tajništvo Demokratske stranke javlja, da je izključen Vjekoslav Rosandić, ker je na skupščini v Prokuplju obsodil glavni odbor zaradi izključitve dr. Ikonica. Rosandić je bil med najaktivnejšimi člani DS, največ se je bavil z organizacijo demokratske mladine.

O javnem in tajnem glasovanju

Kakor znano, se bodo občinske volitve na Hrvatskem izvedle v javnem glasovanju. »Hrvatski Dnevnik« odgovarja na začudenje nekaterih listov zaradi tega: »Hrvati nismo tisti, ki bi se zavzeli za javno glasovanje. Nimamo pa nič proti temu, če se bo izven Hrvatske glasovalo tajno. Na Hrvatskem ne bo terorja ne falzifikatov, volitve ne bodo imele značaja strankarske borbe. Raz-

Okrepitev politike narodnega sporazuma

Po konferencah v okoliških srezih Banja Luke je poljedelski minister dr. Čubrilović dopisniku »Novosti« naglasil, da »je notranji položaj Jugoslavije sredi običnih prilik v svetu zelo izboljšal in v korist politike narodnega sporazuma. Narod občuti, da je sloga v okviru države glavna potreba, da se država uredi na zunaj. Spoznal je,

položenje je pri nas znano, v Srbiji je stvar drugačna. Tam je tajno glasovanje vsekakor potrebno. Če se pa to ne bo uvedlo tudi v ostalem delu države, bo imela odgovornost za to srbska opozicija, ki se s pravilnim zadržanjem ni znala pobrigati za večjo demokracijo političnega življenja. Od same kritike široki srbski sloji naroda ne bodo imeli koristi.«

Sokolstvo

Sokoli, Sokolice!

Kličemo Vas na zlet mariborske Sokolske župe v dneh 8. in 9. junija 1940 v Mariboru.

Z veličastnim župnim zletom pred 3 leti v Mariboru je sokolstvo naše župe pokazalo svojo silo in nezlomljivo voljo, da se ne ukloni nobenemu nasilju. Z letošnjim letom hočemo pokazati, da sokolstvo na severni meji budno stoji na braniku narodne zavesti in svobode jugoslovanskega naroda, da je v tej volji trdna z njim vsa naša meja.

Zato se pripravljamo z vso vnemo na slavnostne dneve na predzletni dan sokolske mladine 2. junija, na tekme dne 8. junija in na glavni zletni dan 9. junija.

Osnutek znaka za Zlet mariborske Sokolske župe, ki se vrši 2., 8. in 9. VI. 1940 v Mariboru

Telovadci in telovadke, pomnožite svoje vrste!

Krasne, a težke vaje za vsesokolski zlet leta 1941 v Beogradu zahtevajo pravo sokolsko disciplino, da jih bomo obvladali v tem kratkem času. Pozivamo vse članstvo, da si nabavi kroje, da sega po zletnih dopisnicah, značkah in drugih zletnih spominih in da se zleta pomnoševilno udeleži.

Župnemu zletu Zdravo!

Sokolska župa Maribor.

Slavo Komac, Dr. Milan Gorišek, načelnik, starosta.

V slogi za bodočnost slovenskega kmeta in delavca

Kako gleda na bodoče volitve preprost in odkritosrčen podeželan s Prekmurja

Pod naslovom »Slovenskemu kmetu in delavcu« nam je poslal kmet Jožko Gider pismo, ki ga v celoti objavljamo.

Vsak dan čitamo o domači politiki in volitvah. Kmetstvo in delavstvo prebivalstvo že komaj pričakuje razpis volitev v občinske odbore ter v parlament in tudi bansk svet, ko ga bo Slovenija dobila po vzoru Hrvatske. Kmet in delavec že nestrpnost pričakujeta, da si bosta izvolila svoje prave in zaupanja vredne zaupnike. Moram pa poudariti, da bodo pravilne le tiste in take volitve, ki bodo res svobodne in tajne, ko nihče, da, tudi zadnji hlapec, ne bo prisiljen voliti tega in tega, ampak bo volil po svoji vesti in svojem prepričanju, brez pritiska od koderkoli.

V hrvatskem časopisju sedaj mnogo beremo o bodočih občinskih volitvah, ki bodo na Hrvatskem. Lahko torej pričakujemo, da bodo volitve tudi pri nas v Sloveniji. Kmetje in delavci takrat ne bomo v zadregi, ker smo spoznali, kje je

naše mesto. Vsi dobro vidimo, da stranke, ki so nastale od zgoraj navzdol, niso za nas kmete in delavce. Zato se bomo vsi tem bolj čvrsto oklenili strank, ki so nastale od spodaj navzgor, ki so zrastle ljube, ki so jih dale narodu, pozabile in njegovih potreb. Ponosni smo lahko, da imamo dve taki stranki, in sicer sta to Slovenska kmečko-delavska stranka in Samostojna demokratska stranka. Teh dveh strank se bomo oklenili z vsem ognjem in vso silo. Tu ne bomo delali nobene razlike, poglavitno je da je vsako pošten in zaveden. Složno bomo sodelovali v tem gibanju, tako kmetje in delavci, kot meščani in obrtniki. Vsi pa v prvi vrsti za vzvišeni cilj boljše slovenske in jugoslovanske bodočnosti.

Dobro vemo in zapomnili smo si, da so stranke po 6. januarju ogromne obbroje, da smo jih preizkusili, mnogo, prespale. Zato pri bodočih volitvah ne bomo v zadregi, komu naj še zaupamo in komu verjamemo. Ne sme se več dogajati, kot se je dogajalo prejšnja leta. Ko je prišel na vas kak gospedek med

kmete in delavce ter jim lepo govoril in obljubljal gradove v oblakih in raj na zemlji, mu je pošteno in preprosto ter v trpljenju prekaljeno ljudstvo verjelo in zaupalo. Ko pa je bil izvoljen, je na obljube in obete pozabil ter se včasih še ponorčeval iz ljudske nevednosti in slepega zaupanja. Ti časi so za nami. In dobro je, da smo jih preizkusili, mnogo, mnogo smo se iz njih naučili za naše bodoče politično življenje.

Danes slovenski kmet in delavec prav dobro veda, komu bosta zaupala, koga volila. Vemo, da bodo volitve svobodne, toda kljub temu bomo na straži ter bomo storili vse, da stremo vsak poskus pritiska, pa naj bi prišel od koderkoli. Zakaj narodna volja je ena sama, in ta mora biti čista in nepotvorbena, ker sicer narodne volje sploh ni.

Ponavljam: vsi složno in enotno za lepšo bodočnost slovenskega kmeta in delavca, za lepšo bodočnost slovenskega naroda in Jugoslavije!

Jožko Gider, Prekmurje.

Novice

Prekmursko učiteljstvo na braniku naše svobode

Slovensko učiteljstvo se zaveda enotnosti, zato ga noben dogodek ne bo presenetil

Učiteljsko društvo v Murski Soboti je proslavilo 13. aprila dvajsetletnico obstoja prvega slovenskega prekmurskega učiteljskega društva. Predsednik gosp. Hajnšek je z lepimi uvodnimi nagovorom otvoril zborovanje in pozdravil sosedno društvo Dol. Lendavo, dalje bivše predsednike Požegar Avgusta kot ustanovitelja prekmurskega društva, Hočevar Cirila, Gabrijelčič Franca, Stubeš Mirka in Antauer Evgena, dalje gg. sol. nadzornike Žižek Gustava, Velnar Jožo in Antauer Evgena. Nato je prečital pismo gospe Kos Leopoldine, dolgoletne aktivne društvene delavke in pismo g. sol. nadzornika v pokojni Jurko Rada. Učiteljstvo zbrano na jubilejnem zborovanju želi svojemu dobromu g. Jurku, da bi še nam stal mnoga leta zdrav in čil. Gospod Jurko Rado je bil prekmurskemu učiteljstvu vzgled pedagoga, dober prijatelj in oče vsem. Znal je vzbuditi v prvih povojnih letih v učiteljstvu ljubezen do Prekmurja in prekmurskega ljudstva.

Ker stoji prekmursko učiteljstvo na mejniku dveh sosednih držav, je dolžnost obmejnega učiteljstva, da stoji s svojim delom vedno na braniku naše svobode. Še nikdar poprej ni čutila naša severna meja tolike pozornosti, odločnosti in resne prave narodne zavednosti kot to zahtevajo razmere danes, ko se majajo temelji evropskega reda. Po vzkliku in prisegi večne zvestobe Jugoslaviji in veliki slovanski ideji je učiteljski zbor zapel skupno z mladinskim zborom pod vodstvom g. Bračko Franca »Hej Slovani«. Mladinski zbor je nato še odpel tri lepe slovenske pesmi. Pred dobrimi 20 leti, so bile slovenske pesmi v Prekmurju nemogoče, saj je bilo učiteljstvo in z njim vred tudi ljudstvo ter šolska mladina tlačeno od tujčeve pete.

Sledil je referat g. prof. Liška »Pisliki in domačini«, v katerem je pokazal vse napake, ki so jih delali naši ljudje, ki so bili poslani v to lepo zemljo, da oblečejo prekmurskemu ljudstvu praznično slovensko obleko. V prvih dneh in letih se je tej slovenski pokrajini, ki je živela 1000 let v suženstvu, storilo mnogo krivic. Ljudje, ki so bili poslani med slovensko ljudstvo, niso mogli razumeti tega ljudstva, dasiravgo so se trudili. Še mnogo več napak so storile oblasti, ki niso poslale v Prekmurje najbolj izkušeno uradništvo in jih za svoje težko delo nagradile s posebno doklado.

V izčrpnem referatu je podal g. J. Kontler, sol. upravitelj v Studenčah, zgodovino in borbo v prvih letih. Opisal je vse težave, ki so delale slovenskemu učiteljstvu velike preglavice, kakor tudi vse napake, ki so bile večina plod hujškanja političnih dobičkarjev. Dalje je

pokazal neslogo v stanovsko političnih zadevah, ki je bila učiteljstvu vedno v škodo, učiteljem žonglerjem v osebno korist. Z veseljem je konstatiral, da so se povojne razmere spremenile in da stoji prekmursko učiteljstvo danes, ko praznuje jubilejno obletnico, strnjeno v

vseh stanovskih in narodnih borbah.

Te enotnosti se slovensko učiteljstvo v polni meri zaveda, da nas ne bodo evropske razmere naše nepravilne.

Predsednik Hajnšek je ob zaključku pozval učiteljski zbor na složno stanovsko in narodno delo med ljudstvom.

Draginja ogroža tudi podeželje

Draginja zavzema iz dneva v dan vedno večji obseg. Poleg življenjskih potrebščin se podražuje tudi vse ostalo blago, ki je potrebno v gospodarstvu in gospodinjstvu. Na deželi se najbolj občutno pozna zvišanje cen pri manufakturi. Manufakturno blago se je na deželi v kratkem času podražilo za 30—50 odstotkov. Seveda je to hud udarec predvsem za šibkejšo podeželske sloje, ki jim draginja ne dopušča več človeka dostojnega življenja. Bajtarjem in kočarjem zemlja ne

donaša več toliko, da bi krili vsaj najnujnejše izdatke. Zato ni nič čudnega, če je revščina vedno večja in če srečujemo na deželi sestrane in raztrgane trpine. Delavcem in dninarjem celo odtegujejo, namesto da bi spričo naraščajoče draginje zaslužke povečali. Zato je potrebno, da se izda uredba o minimalnih mezdah tudi za vse kmetijske delavce in dninarje, kajti le na ta način bodo obvarovani pred hudimi udarci neznosne draginje.

Celje

Tragična smrt delavca

V kemični tovarni v Hrastniku je bil pred 2 letoma uslužben 35 letni delavec Vitjem Gačnik iz Dola pri Hrastniku. Med njim in med inženirjem Emanuelom Zelinko, ki je uslužben v isti tovarni, je prišlo za časa Gačnikove službe v tovarni v neki hrastniški gostilni do incidenta, ki je imel za posledico Gačnikov odpust iz službe v tovarni. Gačnik se je skozi dve leti trudil, da bi zopet kje dobil delo, kar pa se mu ni posrečilo. Tako se je v ponedeljek odločil, iti za delo prosil zopet v kemično tovarno. Ko je

prišel v tovarno, se je vsedel in čakal na vodjo inž. Zelinko pred pisarno. Zelinka je prišel po vrhu in ugledal Gačnika sedečega pred pisarno. Gačnik je po naključju segel v zadnji hlačni žep. Zelinka je menil, da ima Gačnik orožje in da se hoče maščevati. Potegnil je samokres in ustrelil Gačnika v trebuh. Težko ranjenega Gačnika so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Rešiti pa ga niso mogli in je nesrečni delavec včeraj v bolnišnici poškodban podlegel.

OPEKLINAM JE PODLEGLA

14. marca so na neki njivi v Železnem pri Veliki Pirešici zažigali razne odpadke. Navzoča je bila tudi 2letna posestnikova hčerka Jelen Slavica. Prišla je preblizu ognja in se ji je vnela obleka. Dobila je opekline po telesu, ki jim je sedaj v celjski bolnišnici podlegla.

POZOR! Velike in male oglase sprejemamo v naši poslovalnici v Presernovi ulici 3.

c Mestno gledališče. V petek, 19. I. m., ob 20. uprizorijo Mariborčani veseligrig v treh dejanjih »Trideset sekund ljubezni«.

Predstava je izven abonmaja.

c Umrl je v bolnišnici 39 letni sofer pri Glavni zalogi unionskega piva v Celju Jože Deja.

c Nesreča na žalski postaji. 51 letnega železničarja Antona Ograjenška iz Velenja je na postaji zgrabil stroj, ki ga je odbil. Ograjenška so težko poškodovanega na glavi oddali v celjsko bolnišnico.

c Ponesrečen kolesar. 28 letni delavec Anton Škore iz Bezenškove ulice, se je zvečer s kolesom brez luči peljal domov. Zavezil je v neki plot, padel s kolesa in se težko poškodoval po glavi. Nezvestnega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

c Nesrečen padeč. 30 letni zidarski pomočnik Ivanuš Friderik iz Topole pri Rogški Slatini je padel in si zlomil desno ključnico.

c Z brvi je padel v potok 15 letni sin delavca Stanko Gaberšek iz Ostrožnega. V rokah je držal steklenico, ki se mu je pri padcu razbila, da si je razrezal lice. Oddali so ga v bolnišnico.

c »Moč uniforme«. Operelo v treh dejanjih, bodo uprizorili Celjani v soboto, 20. I. m., ob 20. in v nedeljo, 21. I. m., ob 16. v Mestnem gledališču. Sodeluje vojaška godba 39. celjskega pešpolka. Vstopnice se dobe v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi.

c K »intopigerihu« se zbirajo celjski tujerodci mesečno enkrat v neki gostilni ob Voglajni. K pojedini jih pride večjih 200 do 300. Taka gostija stane za osebo 5 dinarjev, nekateri pa so baje zelo radodarni in plačajo tudi po 100 din. Tem po-

jedinam, ki imajo menda še kako drugo ozadje, bi bilo nujno potrebno posvetiti več pažnje.

c Alpinum. Svoje čase je bil urejen v mestnem parku lep alpinum, ki so ga pa zadnja leta opustili, ker so se vedno dogajale tatvine planinskih cvetlic. Sedaj urjujejo na pobočju nasproti hotela »Pošta« nov alpinum, ki ga že zasajajo s planinskimi rastlinami. Nasad bo prav čedno urejen med skalovjem.

Ljubljana

a Male in velike oglase sprejema naša poslovalnica v Franciskanski ulici 6.

a Koncert za zimsko pomoč ljubljanskim revežem priredi, kakor smo že poročali, Glasbena Matica v petek, 26. I. m., zvečer v veliki dvorani hotela Union. Sodelovali bodo poleg zbora Glasbene Matice in Akademskega pevskega zbora ter Ljubljanske filharmonije in Slovenskega vokalnega kvinteta tudi najodličnejši predstavniki naše nove Glasbene akademije kot solisti.

a Odpovedi na živilskem trgu. Mestna občina je odpovedala 390 tržnih prostorov na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu ter na Nabrežju do 20. septembra, da s tem o pravem času opozori najemnike tržnih prostorov, naj se pripravijo na selitev, da ne bo skrbi in pritožb, kadar se bo treba res seliti s sedanjega živilskega trga. Kakor znano, hoče mestna občina uresničiti že stare in popolnoma upravičene želje vsega mestnega prebivalstva ter se že tudi pripravila na zidanje lepih, pripravnih in praktičnih, vsem modernim zahtevam ustrežajočih tržnic.

o O slovenskih slikarjih prejšnjega stoletja, o bratih Subičih, bo predaval v petek, 19. I. m., ob 20. v dvorani Grajskega kina v Murski Soboti spomeniški konservator dr. Mesesnel. Predavanje bodo ponazarjale skopične slike.

o Zrtve mazačice je postala 18 letna frizerska pomočnica Terezija Krajčičeva iz Murske Sobotice. Neka ženska ji je odpravila plod prepovedane ljubezni in ji zastrupila kri. Mladenka je v silnih mukah izdihnila.

o Tesavriranega denarja je pri nas za dve do tri milijarde din. Inflacijske posledice bi se močnejše občutile, če ne bi bil zaradi vojne znaten del denarnega obtoka tesavriran.

o 200 vagonov riža nam bo dobavila Bolgarija v kompenzacijo za modro galico.

o Tudi na Pragerskem so mesarji zvišali cene mesa. Delavske družine so močno prizadete; kljub temu da je april, je še večina delavcev brez dela.

o Neredno odpiranje zapornice. Zapornice v Starem logu pri Pragerskem se zelo neredno odpirajo. Posestniki tamošnjega kraja morajo čakati pri prelazu z živino po celo uro, kar je zelo neprijetno. Poleg tega pa je tudi zamudno. Zato naj železniška uprava ukrene, da se bodo zapornice pri odhodu vsakega vlaka hitro odprle.

o Kmečka zveza na Spodnji Polskavi pri Pragerskem je uprizorila v nedeljo igro »Fernando, strah Asturije«. Potek igre je bil dober, pa tudi obisk ni bil slab.

o V slovenjegraški bolnišnici sta umrla 79-letni dninar Zdenoner Franc iz Velenja in 57-letna dninarica Uršič Marija iz Starega trga pri Slovenjgradu.

o V Trobljah pri Slovenjgradu so v nedeljo zvečer neznanci napadli tovarno delavca Fortunata Gracela; eden izmed napadancev mu je zadal z nožem več ran po roki.

Pismo uredniku

Gospod urednik. Oglašam se v »Večerniku« kot Maistrov borec, ki se nas nihče ne spominja. Mi, Maistrovi borci delavci z žalostjo gledamo v preteklost in s skrbjo v bodočnost, ker ne vemo, če bo šla sedanja generacija z isto zavestjo in s takim pozitivnim na branik domovine, kakor smo šli mi za nepozabnim generalom Maistrov. Žal pa nimamo za svoja junaška dela nobenih moralnih niti materialnih priznanj. Borimo se težko za vsakdanji kruh, posebno očetje številih družin. Menda je moj primer podoben fisočerm drugim, zato ga navajam. Imam petčlansko družino in zaslužim mesečno 680 din, kar ne zadošča niti za prehrano. Še pred sedanjo krizo sem kupil majhno hišico na odplačevanje. Dolg sem odplačeval redno s pritegovanjem celi družini. Draginja iz dneva v dan narašča. Sedaj pričakujem, da me bodo upniki kmalu postavili v vso družino pod kap. Tako bo moj triletni trud zaman. V vrstah Maistrovih borcev je na stotine takšnih primerov, zlasti med delavci, pomoči pa ni od nikoder. Zato je zadnji čas, da se odločimo in odgovorni činitelji spomnijo tudi nas Maistrovih borcev in nam priznajo iste pravice, kakor borcem s solunške fronte.

S spoštovanjem

Antoni G., Skoke.

Ne razmnožujte vinske trte na slepo!

Pred kratkim smo čitali v »Večerniku«, da kmetsko prebivalstvo Slovenskih gor in Ptujkega polja, najbrže pa tudi v drugih predelih našega podeželja, odstranjuje zamrzlo in objedeno sadno drevje, tako da nastajajo cele goličave. Precejšnja škoda, ki jo je povzročila letošnja ostrazima, je vzela mnogim voljo do obnove sadovnjakov. Sedaj jih tu pa tam rigolajo in spreminjajo v vinske nasade. Večinoma posajajo šmarnico. Takšen postopek pa ni v korist posameznih kmetijskih gospodarskih obratov in tudi ne v korist celokupnega narodnogospodarskega prizadevanja v našem obmejnem pasu. Pozni rodovi bodo obžalovali kratkovidnost in preveliko malodušnost sedanjih gospodarjev. Zlasti naša jabolka so prvovrstno izvožno blago, ki prinaša vsestranske koristi. Zato je zgrešeno vsako omejevanje sadovnjakov. Se bolj pa je škodljivo nepremišljeno razmnoževanje nasadov vinske trte.

Od leta do leta se množe vinogradi, trsne brajde ob hišnih stenah in po vrtovih. Ni namreč meščana, državnega ali zasebnega nameščena, delavca in sploh mestnega človeka, ki bi ne želel vsaj tu pa tam zaživeti z živo naravo. Pravi gospodarski uspehi so mu mnogokrat celopostanska stvar. Zato si neki meščani ne

žele toliko polja, gozda, travnika ali vrta. Ne, pri večini obstaja tiha želja po majhnem koščku zemlje, posajene z vinsko trto ter okronane z majhno lično viničarijo. Poleg lovske zabave nudi baš vinogradništvo mnogo prirodnih lepot in romantičnih doživetij. Vsajčasno bivanje v gorici z ustreznimi zaposlitvijo v pestri gorški prirodi olepšuje in bistveno spreminja enolično mestno življenje po zaprašenih pisarnah in tovarnah.

Pa ne samo meščani, tudi kmetje v čisto nevinorodnih krajih bolj in bolj sade trsje. Doseči hočejo nekakšno avtarkijo svojega gospodarskega obrata glede domače pijače. To stremljenje po osamosvojitvi in pridelovanju domače pijače narašča. Širši se po mnogih predelih, ki za vinogradništvo nikakor ne ustrezajo.

Vinogradniki, posebno revnejši, so običajno prodajali svoj vinski pridelek takoj jeseni tudi neposredno potrošniku. Sedanje razne trošarine na vino pa promet in prodajo vina sploh močno ovirajo in vino zlasti zasebnemu kupcu silno podražujejo.

Zato si marsikdo skuša pomagati na gospodarsko škodljiv način z novim nasadom tudi na mestih, ki niso za to. Tako spreminja zemljo, ki je mnogo primernejša za nlive, travnike in gozdove, v »vinograde«. To vodi v nevarno prisilno vinar-

stvo.

V korist našega narodnega gospodarstva zlasti v obmejnem pasu je, da ne razmnožujemo trsnih nasadov na slepo, ampak da jih omejujemo na zemljo, ki je za to res primerna. Vsakdo pa naj v mejah naše države svoj pridelek neovirano prodaja in spravlja na ugodnejša tržišča.

Mi ne rabimo novih, še večjih količin vina. Pridelujemo ga že sedaj preveč za domače in izvozne potrebe. Mi potrebujemo več kruha za prebivalce vinorodnih krajev in več krme za našo živino. Naš vaški človek trpi pomanjkanje, podeželski otroci stradajo, pa tudi živini — posebno letos — primanjkuje krme. Vinarstvo pa se naj intenzivno goji le v takšnih legah, ki so za potrebnejše kulture nemogoče. Prizad naj bi takoj začel kupovati tudi slovenska vina!

Za severno obmejni pas je pravilno in smotno vinarstvo ogromne narodne in gospodarske važnosti, zato ga moramo načrtno izboljšati. Ljubezen do vinogradov je v prebivalstvu Slovenskih gor dvigala njihovo navezanost na zemljo ter jo tako obdržala v naših rokah. Pospešujmo to navezanost na domačo grudo! Pospešujmo in razmnožujmo sadovnjake, kjer je le možno! Istočasno pa omejujmo vinograde povsod, koder niso na mestu!

Mar bor

Narodni običaji in obredi na koncertu GM

Menda so si vsi narodi tekom dolgih stoletij izklesali gotove napisane postavke, ki si jih zlepa ne dajo od nikogar iztrgati in naj si bo kdorkoli. Ime zanje pa so šege, navade, običaji, obredi, ponekod se je med ljudstvom ohranilo tudi ime ceremonije. Na lanskem »Mariborskem tednu« so nam jih kazali slovenski fantje in dekleta iz vseh krajev od Prekmurja doli do Bele krajine. Pod besedo »obredi« torej ne smemo misliti samo simboličnih opravil, kakor jih vidimo n. pr. pri porokah, procesijah, pogrebih itd. tudi v navadnem življenju jih srečavamo korak za korakom, pa še koliko jih je! Kake ceremonije so n. pr. pri prevažanju nevestine bale in pri njenem sprejemu v ženinem domu! To je obred, ki ga nihče ne krši. Na koroških »očetihi« zapleše »camar« — v Prlekiji mu pravijo pozavčin, kopjač, družar in svatovčnjak — prvi »raj« z nevestino botro, ki se ga nihče drug ne sme udeležiti. Ceremonija — obred. Pod čisto jasno predpisanimi šegami se vrše skoraj vse večje svatovske slavnosti in razna plesna kofa. Obred je sprejemanje gosta s kruhom in soljo, ples »Zelenega

Jurija«, »Orači« itd. Za večino teh obredov imamo svoje posebne pesmi. Tudi to smo videli lani, in baš take pesmi poje Glas. Matica na svojem letošnjem koncertu, na katerega se je pripravljala preko cele zime. Prvi del njenega sporeda t. j. naše najstarejše pesmi iz leta 1584. pravzaprav niso »obredne«, so zato bolj zgodovinskega pomena — psalmi niso obredi — navzlic svoji častitljivi starosti so pa v Ptujju silno učinkovale na poslušalce, kar se je lahko sklepalo po njihovem frenetičnem ploskanju, pač pa so prave »obredne« razne »Svatovske pesmi«, »Sevdalinke«, »Kola« in »Čače moj«, ki se pojejo v drugih dveh tretjinah programa. V Ptujju so izzvale te pesmi cel vihar aplavza in marsikomu, ki si je pod imenom »obred« predstavljal samo nekaj nabožnega, cerkvenega ali kaj sličnega, je lahko žal, da se ni sam prepričal o kakovosti teh »obredov«. Mirno lahko trdimo, da je malo koncertnih programov, ki bi prinesli poslušalcem toliko raznovrstnih vtisov, kakor jih lahko odnesejo iz tega koncerta Glasbene Matice. Naši »Obredi« se pojejo v sredo zvečer v Sokolskem domu.

Kavarna „Astoria“ na dražbi

Danes dopoldne je bila ob 9. na okrajnem sodišču v sobi štey. 27 sodna dražba za posest kavarne »Astoria« v Mariboru. Zanimanje za dražbo je bilo precejšnje. Cenilna vrednost je znašala din 2.125.630. Najmanjši ponudek je bil din 1.062.826. Ves čas se je bil boj med g. Josipom Petanom, last hotela »Milanova« in »Velike kavarne« v Zagrebu ter gosp. Karlom Wesiakom, lastnikom tvrde »Veka« na Aleksandrovi cestvi Mariboru. Kavarno »Astoria« je izdrazil gosp. Wesiak starejši za ceno 2.500.000 din. — Kupčija še ni končno veljavna, ker bo

imela zadnjo besedo komisija za odobritev prenosa posesti, v kateri so zastopniki sodišča, občine in sreskega načelnika. Kakor izveemo bo proti nakupu kavarne »Astoria« po kupcu Wesiaku ugovarjala glavna upnica Posojilnica Narodni dom. Temu protestu pa se bo pridružila tudi vsa slovenska in narodna javnost. Nakup po g. Wesiaku ima posebno ozadje, ker je včeraj g. Wesiak izjavil, da bo on izdrazil dražbeni objekt za vsako ceno. Na sodišču je zastopal g. Wesiak, odnosno tvrdo Weka mestni župan odvetnik g. dr. Juvan.

Zadnja pot dr. Travnerja

Včeraj popoldne so ob veliki udeležbi prijateljev in znancev pokopali sodnika, zgodovinarja in humorista dr. Vladimira Travnerja. Na zadnji poti so ga spremljali njegovi številni stanoyski tovariši, sodniki, odvetniki in notariji, nadalje odborniki in člani Zgodovinskega in Muzejskega društva z inšpektorjem g. dr. Poljancom na čelu, župan dr. Juvan, prelat dr. Cukala in številni pokojničkovi prijatelji. Pogrebne obrede je opravil kazniški kuraj g. Payle Zavadla. Nato se je ob odprtem grobu poslovil kot pravnik in predstojnik od dr. Travnerja predsednik okrožnega sodišča v Mariboru g. Hudnik, kot zgodovinar pa prof. Baš. Zadnje slovo od nepozabnega Mariborčana je bilo zelo turobno.

TOMIČ OBSOJEN NA 15 LET ROBIJE

Na včerajšnji razpravi je bil Tomič zelo miren. Mirno je odgovarjal na vsa vprašanja ter zatrjeval, da je Frankovo ustrelil v hipni razburjenosti. Priče, ki so bile zaslišane, so ga deloma obremenjevale, deloma razbremenjevale. Okoli 13. ure se je senat imaknil k trideseturnemu posvetovanju, nakar je predsednik g. Hudnik razglasil sodbo: Tomič se obsoja na 15 let roblje in na trajno izgubo častnih pravic. Obsojenec je kaznen sprejel in izjavil, da se ne bo pritožil.

PREDAVANJE O KOBANSKEM

V okviru Kobanskega tedna je sinoči predaval v mali dvorani Sokolskega doma o Kobanskem najboljši poznavalec tega severnega dela Slovenije g. Ivan Robnik. Njegovo predavanje je poslušalo častno število meščanov, ki so nagradili predavatelja za zelo zanimivo kramljanje z dolgotrajnim aplavzom. Ker

KONCERT FRANCOSKEGA VIOLINISTA

V petek, 19. t. m. koncertira sloviti francoski violinski virtuoz Robert Sothen s, ki se nahaja na turneji po Jugoslaviji in je v petek dal svoj znameniti koncert v Ljubljani. Umetnik je prepotoval vso Evropo in povsod žel največja priznanja za svoja občudovanja vredna izvajanja. Največji svetovni časopisi so polni hvale o njegovi umetnosti. Vsi pou-

darjajo absolutno tehniko, krepko igro, izrazito interpretacijo, bogato zvočnost instrumenta izpod njegovega loka. Mariborčanom je gotovo še v lepem spominu iz prvega koncerta pred štirimi leti, ko je nastopil skupno z našim skladateljem Škerjancem, ki je vodil orkester ljubljanske filharmonije. Tudi o pianistki, ki sodeluje s Sothenom, so se kritiki izrazili v superlativih.

POŽAR NA KALVARIJI

Za novim bogoslovjem, na južnem pobočju Kalvarije, je opuščen vinograd. Solska deca mariborskih šol poskuša z vsakoletnim pogozdovanjem ta del sveta kultivirati. Kljub pomanjkljivosti rodovitne zemeljske površine je začel uspevati mladi nasad iglavcev ter je obetal postati v teku desetletij lep gozdiček. Leto za letom se preganjajo po tem pobočju razdivjani otroci. Tam si kurijo. Tako nastajajo vsako leto požari, ki se posebno spomladi, ko je na pobočju polno suhe trave, širi na vse strani. Tako so tudi včeraj popoldan otroci povzročili novi gozdni požar. Oblaki dima so se dvigali proti nebu. Ogenj se je hitro širil na vse strani ter zajel mlade smreke in bore. Plamen, visok včasih po 5 metrov, je zajel ves mladi nasad.

Ob vznjožju se je nabralo mnogo opazovalcev, ki so z radovednostjo ugibali, ali bo ogenj zajel lesope ograjo vinograda ali ne. Kakšnih 15 ljudi se je z grablami in motikami trudilo, da bi ogenj omejili, kar se jim je po daljšem naporu res posrečilo. Plamen je na treh mestih načel leseni plot, vendar je požrtovalnim »gasilcem« po napornem gašenju uspelo požar uničiti. Kljub temu je škoda, ki je s tem nastala še precejšnja. Uničen je nasad, ki ga bo treba letoš zopet obnoviti.

SMRTNA NESREČA

Na serpentinah pri dravski brvi pod Ruško cesto so okoli polnoči našli nekega moškega, ki je bil nezavesten in oblit s krvjo. Pri njem so našli dokumente na ime Gaškar Dobnikar s Koroške ceste 62. Pokličani reševalci so moža prepešali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima nevarne rane na glavi. Dobnikar je najbrže padel in se na železni rampi podroval glavo.

Mož je po kmalu po prevozu podlezel smrtnim poškodbam.

Klobuki, perilo ugodno pri „Lama“, Maribor

in Ker je razstava kobanskih slik vzbudila med občinstvom veliko pozornost, bo drevi od 18. naprej vodstvo po razstavi. Vstop prost.

m Zveza Maistrovih borec v Mariboru. vabi vse člane na VII. redni občni zbor, ki bo v nedeljo, 5. maja t. l., ob pol 10. dop. v mali dvorani Narodnega doma.

m Stroge kazni za ribje tatove. Nedavno je mariborsko sodišče obsodilo dva znana ribja tatova Josipa Zaverca s Slemen na mesec dni nepogojnega zapora in Antona Dvoršaka od Sv. Petra pri Mariboru na dva meseca in 10 dni nepogojnega zapora.

* DIJAKI PRI UCENJU AMERIKAN-SKI ZVEČILNI BONBON ČIK — UCENJE VAM BO LAŽJE! Zaloga za Jugoslavijo: Maks Jeras, Ljubljana, Miklošičeva 34, tel. 38-36.

m Na mestnem vrtnu III. v Valvazorjevi ulici bo prosto mesto postrežnice s l. majem t. l. Prošnje naj naslovijo prosilce na upraviteljstvo III. drž. deške ljudske šole v Mariboru. Prednost imajo revne vdove, pristojne v Maribor.

m Energične ženske se bodo v nedeljo zvečer ob 20. predstavile občinstvu v zelo zabavni gledališki predstavi »UJEZ« v Sokolskem domu v Studencih.

m Tatvina starega železa. Hišnemu posestniku Josipu Altu s Koroške ceste 116 sta dva paglavca ukradla iz shrambe večjo količino starega železa.

m Štirje naslonjači so bili ukradeni tovarnarju Francu Svatlju s Tržaške ceste 60. Naslonjače so našli pri nekem stari-narju na Pobrežju, tatu pa so izsledili v policijskem zaporu.

m Težka nesreča. Blizu dravske brvi v Strmi ulici je padel s kolesa 26 letni trgovski pomočnik Ivan Krajnc in si razbil glavo. Nezvestnega so prepeljali v bolnišnico.

m Brizgalae za skropljenje drevja in 20 m vodovodne cevi je nekdo ukradel iz palače Pokojninskega zavoda na Kralja Petra trgu.

* FOTOAMATERJI!... Razvijamo, kopiramo, povečujemo najceneje pri IVAN PEČAR-ju, Gosposka 11.

* Ure in zlatino prejmete poceni, tudi na obroke, pri M. Ilger-jev sin, urar in juvelir, Gosposka 15.

Šušmeljevi kobanski motivi

Akademski slikar Lojze Šušmelj je izdal te dni v knjižni obliki pod naslovom »Kobanski motivi« zbirko 30 linorezov, katero je opremil akad. slikar Franjo Golob, natisnila jo je pa Mariborska tiskarna. Šušmelj sam ji je napisal predgovor, v katerem opisuje Kobansko, to našo najmanj znano in najbolj zanemarjeno obmejno pokrajino nad Dravo, obenem pa tudi svojo pot, na kateri je zbiral motive, ki nam jih je sedaj izročil in s tem obogatil našo slovensko grafiko za lepo in pomembno delo.

Kobansko! Še do pred nekaj leti višavje med Mariborom in Dravogradom ni imelo skupnega imena, kajti Kozjak je le ime za pogorje do Radla. Ime Kobanci in Kobansko je bilo za prebivalce tega višavja žaljivo, kakor svoječasno ime Prelek in Prlekija. Sedaj je — glavno po zaslugi prof. Baša ime Kobanci in Kobansko že uveljavljeno tako v našem zemljepisju, kakor v tisku in celo med samimi kobanskimi domačini. Šušmeljevi »Kobanski motivi« so nov doprinos do uveljavljanja Kobanskega, obenem pa tudi vstop te pokrajine v našo sodobno likovno umetnost. Šušmelj je sam Kobanec, zato ni le naključje, da se je navdušil nad motivi kobanskih vasi in vasic, starodavnih cerkv, običajev in življenja. Zbirka linorezov dokazuje že sama po sebi, da veže avtorja s Kobanskim tople notranje vezi.

Linorezna tehnika je sicer sorodna lesorezni, vendar terja linolej, ki kot material posebno obdelavo risbe v črno-bellem podajanju. Pri razvrščanju črnine in beline se je Šušmelj odločil za prevlado-vanje črnine, kar ustreza njegovemu težkemu čustvovanju, pa tudi značaju po-

m Tatovi koles so bili včeraj spet na delu. Policiji so prijavljene kar tri tatvine koles. Žrtve tatov so bili železničar Kranjc Jože, elektrotehnik Ivan Gubušek in lesarski pomočnik Anton Jelovec. Ukradena kolesa so znamke »Brandenburg« tov. štev. 846784, »Alfa« brez evid. štev. in »Neger« z evid. štev. 21980.

m Nočna lekarniška služba od 13. do vključno 19. t. m.: Mestna lekarna pri »Orlu«, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino. Danes veliki Warner Bros-film »Gospa Judita«. Prekrasna vsebina. Betty Davis.

* Esplanade kino. »Juarez«, monumentalni film največjega formata po resničnih dogodkih tragedije Maksimilijana Habsburškega z Paulom Munijem. Najboljše remek delo vseh časov.

* Kino Union. Do srede »Pustolovčina Tima Taylora« I. del. Eksotičen velefilm napete vsebine in sijajne inscenacije v dveh gradioznih epohah.

Mariborsko gledališče

Sreda, 17. aprila: Zaprlo.

Četrtek, 18. aprila, ob 20. »Anc Christie«, Red A. Premiera.

Premiera »Anc Christie« — le svetovno najbolj sloveče O'Neillove drame iz ameriškega pomorskega življenja — v Zupančičevem prevodu in v Skrbinskih režiji, bo v četrtek, 18. t. m. V naslovni vlogi nastopi Kraljeva Socialni greh družbe, silna odpoved življenju, končna zmaga čiste ljubezni, to so glavni motivi te pristi-vo ameriške drame.

Radio

Četrtek, 18. aprila

Ljubljana: 7 Poročila in veseli zvoki, 12 Cvetke v glasbi, 12.30 Poročila, 13.02 Harmonika, 18 Pester spored, 18.40 Slovencina za Slovence, 19 Poročila, 19.50 Deset minut zabave, 20 Klavirske kompozicije Panča Vladigerova, 20.45 Reprodukcijski koncert, 22 Poročila, 22.15 Veseli zvoki. — Beograd: 13.10 Zabavni koncert, 14 Popularne melodije, 14.30 Kitarski koncert, 20 Ura humorja, 21 Popevke, 22 mojstri taktirke. — Sofija: 17 Lahka gl., 17.45 Koncert del bolgarskih skladateljev, 20.30 Vokalni koncert, 21 Simf. koncert, 22 Plesna gl. — Praga: 21.20 Koncert za čelo in orkester, 22.30 Lahka glasba. — London: 21 Pester spored, 22.15 Plesna glasba. — Radio Paris: 18 Prenos iz Opera Comique, 22.45 Zabavni koncert. — Rim: 20.30 Mali orkester, 21 Gudunova opera »Faust«, — Milano: 21 Simf. konc., 22.30 Koncert kino-orgel. — Firenca: 19 Odločki iz oper, 22 Plesna glasba. — Budimpešta: 19.25 Lahka gl., 20.10 Koncert orkestra (dela Čajkovskega), — Dunaj: 19.15 Lahka glasba, 21.15 Plošče. — Berlin: 19 Lahka glasba in solisti, 22 Koncert velikega orkestra. — Bratislava: 19.30 Lahka glasba, 20.20 Sofoklejeva tragedija »Antigona«.

krajine same, kakor se razodeva njenemu prebivalstvu. Ta črnina je zato skoraj simbolična. Sicer se je pa slikar poslužil simbolične ponekod celo pri sami kompoziciji, in n. pr. pri »Sv. Jerneju« celo nekakšne alegoričnosti. V ostalem pa je Šušmeljeva kompozicija še pod vplivom hrvatske grafike. Vendar ni toliko posnemanje, kolikor njegovo lastno čustvo-vanje in estetično-idejno razpoloženje.

Med 30 linorezi seveda niso vsi enake vrednosti, saj to tudi ne bi bilo mogoče, so pa vsi več ali manj zanimivi, kar nam odkriva vsak zase kakšno novo potezo ali hotenje, bodisi v tehničnem, bodisi v motivnem ali idejnem oziru. Močna umetni-na je nedvomno »Križe«, ki učinkuje v svoji robustni preprostosti zelo sugestivno, da takoj čutimo: »To je Kristus trdih kobanskih gorjancev«. Za njim ne zaostaja linorez »Kljuse in luba«, močan po kompoziciji in izdelavi. Posebne omembe vredne so tu tudi »Vraže«. Med množico kobanskih krajev je posebno posrečen »Sv. Ožbalt«, ki vsebuje v svoji fini preproščini vso tipiko te romantične vasi-ce. Močan je dalje »Marenberge«, najpreproš-šteje so pa v svoji siluetnosti podani kraji Dravograd, Muta, Selnica in Kam-nica. Zbirko zaključujeta stražnik na meji in slikarjeva lastna podoba z rembrandt-ovsko belino in črnilo.

Tako so Šušmeljevi linorezi »Kobanski motivi« delo, ki zasluži pozornost, a je zaradi svoje nizke cene, saj stane ljudska izdaja samo 50 din., dosegljivo tudi vsakomur, ki ima ljubezen in smisel za umetnost. Naj ne bi manjkalo v nobeni hiši vsaj tistih, ki jih razmere časa še niso odvrnile od višjih vrednot našega ustvarjanja!

—r.

Zanimivosti

Kiruna – začarana zemlja težke železne industrije

1.200.000.000 ton izvrstne železne rude na severnem Švedskem — Prvi rudosledi in odkopi živiljenje in delo v rudokopih, za katere se bijejo orjaški boji med jeklenimi velikani morja

Boj, ki se je razvil ob atlantskih vodah, ima svoj izvor v bogatih železnih rudnikih na severu Švedske. Tam, kjer je zdaj mesto Kiruna, je bila še pred 50 leti kamnita puščava Laponske. Lapponci, zadnji nomadi Evrope, so pasli svoje črede jelenov in niso slutili, da leže pod njimi bogati skladi rude, za katero se bodo topli narodi najmočnejših držav Evrope.

Ko so se jeleni prenašali rudo

Vsako pomlad so hudourniki prinesli z gričev v doline sledove železne rude. Švedska vlada je dala zato že leta 1746. pregledati ozemlje, dva in dvajset let pozneje so pričeli s praktičnimi poizkusi. Rudo so prenašali jeleni do Tornea, kar je bilo zelo zamudno, pa tudi drago.

Desetletja so potekla, bogata ležišča so sanjala nalik Pepelčici v pozabljeni puščavi. Ko je pa vlada sprožila možnost železniške zveze iz Botniškega zaliva na Atlantik, so se znova spomnili železnih slojev. Leta 1875. je ugotovila komisija ogromne ploskve železne rude, 1898 je švedski parlament sprejel gradnjo železnice iz Gällivare do norveške meje, pri Ofotskem fjordu. Tako je bila Kiruna priključena na švedsko železniško omrežje ter je dobila prosto pot na Atlantik pri Narviku.

Kiruna — železna Pepelka med velikimi silami

Švedska geološka družba je začela 1896 z izkopavanjem rude. Kiruna leži nad severnim tečajnim krogom, med rekama Tornea in Kalix, 1542 km severno od Stockholma, 170 km od Narvika. Železna ležišča tvorijo 3,5 km dolg gorski hrbet, katerega najvišji vzpon sega 748 m visoko. Rudo kopljejo kar na prostem. Ni še znano, kako globoko sega ruda, merjenja so doslej pokazala, da leže bogati železni sloji še 300 m pod gladino jezera Luossajärvi, ki leži pod znožjem rudnikov. Vso zalogo rude cenijo na blizu 1 milijardo 200 milijonov ton. Doslej so je izkopali komaj 30 milijonov ton.

Kakor na vojnišču v ognju topov

Odkop železa je zaradi visoke kvalitete — 65 do 67% železa — zelo rentabilen in uporaben za visoke peči. Kopljejo rudo na odprtih terasah po 20 m višine. Kdor se od daleč približa Koruni, meni, da je zašel na bojišče. Bučanje motorjev moti ozračje, zemlja se trese pod razstrelivi, oblaki dima zastirajo pogled. Vsak dan je na rudokopih mnogo mogočnih eksplozij trdega skalovja.

Gorski skladi grede na vagonih

Razgled z »Železnega griča« je ob čistem zraku zelo lep. Krog in krog se širi divji svet, fantastično narezan, s snegom pokriti gorski hribi se zrcalijo v mnogih jezercih, obdanih od gozdov. Spodaj odmevajo signali tromb v svarilo pred razstreljevanjem. V divjem neredu leži rudno kamenje naokrog. Baterije vodijo velike električne žarnice, ki nalagajo rudo na vagončke električne lokomotive. Te odvažajo material do šahtov, od koder ga spuščajo v drobilnice. Spo-

Ko je bil premog še prepovedana reč

V milijon letih se je pod zemeljsko skorjo napravil iz rastlin premog. Ni pa bil v vseh časih tako cenjen, kakor dandanes. V fevdalni Evropi so imeli premog za kurivo brez vrednosti. Angleški kralj Edvard I. je 1306 celo prepovedal kuriti z njim v Londonu peči, »ker je proti interesu zdravja«. Kraljica Elizabeta je za časa zasedanj parlamenta prav tako prepovedala kuriti s premogom v bližnjih hišah, da bi premogov smrad ne motil plemenitih lordov in njihov gospe.

Tudi francoski kralj Henrik IV. ni bil prijatelj premoga. Tedanji učenjaki so celo dokazovali, kako strupeno gorivo je to. Vse do 19. stoletja je bil premog preziran, ko se je pa začela razvijati industrija železa, je postal poleg nafte nepogrešljiva surovina naše zemlje.

daj pada ruda spet na vagonne glavne železnice, katerih vsak vzame blizu 35 ton vase. Vsak vagon rude je v preiskovalni postaji analiziran, cena rudi je določena po tem izsledku. Transportni stroški so razmeroma zelo majhni.

Tja k Atlantiku, v Narvik

Vsak vlak ima 28 vagonov, ki vzamejo vase do 980 ton železa. Vožnja preko razvodnice do Narvika je zelo romantična. V pristanišču slednjega so impozantne na prave za vtovarjanje rude na ladje. Največji pomol meri 345 m, dva parnika, vsak po 12.000 ton, lahko nakladata železo istočasno. Lokomotiva pripelje transportnik do ladij. Potem odpro dna vagonov

in med velikim grmenjem zdrči ruda po napravljenih prepustih v ladje.

Na mestu naklankanja na ladje — boji Angležev in Norvežanov z Nemci

Naprave v narviškem pristanišču so tehnično tako popolne, da se lahko v eni uri natovori na ladje 800 do 1000 ton železa. Od prevoza je bilo 75 do 80 odstotkov rude določene za nemške visoke peči v Porenju. V Narviku leže cele gore železne rude, milijoni ton čakajo na prevoz. Zdaj je mesto, ki se ima zahvaliti za svoj vzpon tej rudi, prišlo zaradi nje v koncentrični ogenj dveh velesil. Mogočno grmenje topov je kalilo mir prirodne lepote visokega severa.

Pogled na Trondhjem, v istoimenem zalivu, za katerega se po angleški zasedbi Narvika blijejo Angleži, Norvežani in Nemci

Neumrlo kokošje srce je prenehalo biti

Po dolgi poizkusih se je francoskemu učenjaku Carrelu 12. januarja 1912 posrečilo vsaditi sredi kokošjega srca neki preparat tkiva. Posadil ga je v posebno solno raztopino. Vse poslej je do nedavna srce utripalo, čeprav ni bilo v zvezi z živim bitjem.

Profesor Carrel se sploh bavi z raziskovanjem neumrljivosti srca. Uspelo mu je sestaviti nekaj zakleteni mehanizem, ki sestoji iz steklenih posod, aparatov za

sesanje, nekaj steklenih cevi in strojev za registracijo. Pomanjšan model tega mehanizma je Carrel poizkusil na mladih svinjah, ki so jih zaklali, namesto pravega, jim pa ustavili umetna srca, s pomočjo katerih so živele nekaj časa dalje.

Učenjak živi v samotni, blizu malega otoka v Bretagni, njegov edini prijatelj je sloviti letalec Lindbergh, ki mu večkrat pomaga.

Postavili so orjaka za eksekutorja Mehike

Romantika ameriškega Divjega zahoda še ni umrla. O tem priča dogodek iz majhnih naselij v Mehiki. Posamezne vasi teže toč več milj daleč druga od druge in sem prihaja le enkrat na leto oblast, da pobere davke. Izgovori so tedaj na dnevnem redu: pridelek je pobrala suša itd., ni mogoče plačati. V primeru, da se uradnik ne odpravi, ga kratko malo po-

grabijo za vrat in postavijo pred vrata.

Mehiška oblast je zdaj segla po ukrepu, s katerim le upa napolniti blagajne. Za eksekutorja je zbrala nad dva metra visokega, 150 kilogramov težkega Tazana, ki je pravi atlet in spreten boksar. Zdaj je vprašanje, ali se bodo kmetje, ki so zaostali na davkih, upali tudi takšnega Herkula postaviti pred vrata?

Kako je razdeljena sedanja Kitajska

Z vzpostavitvijo nove kitajske vlade pod predsedstvom izdajalca Vangčingveja in pokroviteljstvom Japoncev, se je Kitajska razkosala na dva neenaka dela. Pod vlado Čangkajška, ki stoji v Čungkingu, je še 6.029.000 kv. km zemlje in 250 milijonov prebivalcev. K temu je treba dodati še Tibet, ki meri 905.000 kv. km in ima 800.000 ljudi.

Vlada kitajskega Kuusina Vangčingveja ima pod seboj 1.336.000 kv. km zemlje in blizu 180 milijonov prebivalcev.

Od tega odpade na severno Kitajsko, ki jo upravlja posebni komite, 408.000 kv. km s 77 milijoni ljudi in na Notranjo Mongolijo, 483.000 kv. km s 4 milijoni duš.

Kakor vidimo, je tudi trenutno razkosana Kitajska po svojih posameznih delih za evropske pojme izredno močna oblast, ki bi imela, če bi se prebudila v našem smislu, dalekosežno besedo na vzhodu Azije.

Najmlajši invalid iz svetovne vojne

Dva in dvajset let po svetovni vojni je praznoval pred dnevi najmlajši invalid te vojne svoj 25. rojstni dan. Po tragičnem naključju je izgubil mladi Madžar Laszlo Robota obe nogi. Takoj po izbruhu vojne so morali več madžarskih vasi izprazniti. Rusi so prestopili meje na Karpatih, ljudje so bežali pred sovražnim ognjem v zaledje. Med begunci je bila tudi kmetica Robota s svojim dvet-

nim sinčkom. Ko je šla čez cesto, je priletela granata in jo ubila. Detetu je izstrelek odbil obe nogi. Sosedji so vzeli težko ranjenega dečka s seboj in zdravnik so se potrudili, da so nesrečnemu bitju ohranili življenje. Deček je dobil rento, naučil se je krojaštva. Regent Horty mu je rento spet obnovil ter jo bo najmlajši invalid svetovne vojne dobival do kraja.

NORVEŠKI KRALJ HAAKON

Pomladni manevri italijanske mornarice so se začeli v teh dneh.

Sovjeti demantirajo vesti, da so bile nemške čete preko Murmanska delegirane v severno Norveško.

Draginja v okupirani Poljski je vedno večja. V Lwovu stane 1 kg masla 280, 1 kg kruha 14, 1 m sukna 500 frankov. En frank je blizu dva din naše vrednosti. 17 bilijonov in 600 milijard din je stala svetovna vojna 1914—1918.

Več sto tisoč vrtnic bodo zasadili Nemci vzdolž vse Siegfriedove črte.

Tovarno za letala so postavili v 70 dneh v Hardtfordu, USA. Proizvodnja letal se bo za 50% povečala.

2000 Fincev iz Suojärvi terja vlada v Helsinkih od sovjetov, ker niso mogli pravočasno zapustiti domačij. Moskovska vlada še ni odgovorila.

Velika eksplozija v tovarni gume Pirelli v Milanu je terjela več človeških žrtev. Materialna škoda je tudi velika.

Novca ga je rešil smrti. Josip Tesař, delavec v češkem kamnolomu, je skočil pred dnevi za kronskim novcem, ki mu je padel iz žepa. V istem trenutku se je odtrgala debela skala in padla na kraj, kjer je delavec mako prej stal.

Gledališke in kinopredstave za mobiliziranje na mejah Italije je odredil Mussolini. Izdana so že bila potrebna navodila.

Bankar

M. M. Moor je lastnik banke. Ni velika, je v zakotnem delu predmestja. Posel obavlja Moor sam. Včasih mu pomaga žena. Več kot ene stranke ni nikoli v banki. Stranka vraga denar, Moor ga vzame.

In od tega živi...

Pa pride neka stara ženica. Moora ni v banki. Zastopa ga njegova žena.

— Kaj želite? Vpraša.

Starka odviže staro nogavico, v njej je osem tisočakov.

— Rada bi denar vložila pri vas, da bi bil siguran. To je vse moje premoženje, up moje starosti. Težko sem si ga utrčila od ust.

Tisočak za tisočakom polaga na mizo in jih boža, kakor da bi se težko posilila od njih.

— Mnogo je dela in trpljenja v njih! vzdihne. Zdaj sem mirna, saj imam prihranek za stara leta.

M. M. Moorovi se starka zasmili. Leto in leta je garala, varčevala. M. M. Moor pa namerava jutri napovedati konkurzo...

Uboga starka ne sme biti med prizadetimi.

— Žal mi je mamica, moža ni doma, jaz pa ne morem vzeti denarja. Pojdite čez cesto v hranišnico, tam boste svoj denar tudi varno naložili...

— Gospodje, začnimo tako z najlažjimi vajami...

Ptuj

Proračun v znamenju štednje

Mestni svet je v ponedeljek obravnaval v glavnem proračun za leto 1940-41. Sejo je vodil župan g. dr. Remec Alojz. V svojem poročilu je med drugim omenil, da je ministrstvo financ odobrilo sklep mestne občine za obveznost mestne hranilnice in da je minoritski samostan pristal na podaljšanje pogodbe glede zakupa parcele.

Načelnik upravnega oddelka g. Fras Ferdo je podal izčrpano poročilo o proračunu za leto 1940-41. Proračun izkazuje 3.176.100 izdatkov in isto dohodkov ter je za 48.330 din manjši kot za preteklo proračunsko leto. Proračun je sestavljen z vidika skrajne štednje, ker imajo občinski dohodki tendenco padanja in radi težkega gospodarskega položaja prebivalstva ni bilo mogoče računati s tem, da bi se javne datjave povečale. Pri tem pa so morali pri proračunu predvideti razmeroma velike zneske za nove naloge, ki jih nalaga sedanj čas, to je obramba mesta pred napadi iz zraka in za zaščito dece v slučaju vojne. Nadalje je pojasnil zvišanje ali znižanje pozicij posameznih partij proračuna. Tako so osebni izdatki predvideni za 93.340 din več kot lansko leto. Od tega odpade na nove namestitve (mestnega kapelana, političnega upravnega pripravnika in policista 33.180 din). Ostalo je predvideno za rodbinske, draginskih doklade in regulacijo prejemkov po novem statusu.

V kritje potrebščin proračuna so poleg dohodkov rednega prometa predvidene trošarine, takse in davščine v isti izmeri kot za tekoče proračunsko leto z edino izpremembo, da se mestni turistični odbor sklenil, da se uvede taksa na bivanje tujcev, ki znaša 3 din od osebe na dan.

Poleg glavnega proračuna še obstajajo sledeči posebni proračuni z istimi dohodki in izdatki: Mestni ubožni sklad 263.800 din, mestni veterinarski sklad 23.700 din,

mestni regulacijski sklad 19.200 din, mestni turistični odbor 17.000 din, za obvezno telesno vzgojo 10.000 din.

Vsi proračunski predlogi upravnega oddelka so bili soglasno odobreni.

Dalje je mestni svet odobril novo ureditev razmerja med občino in zadržno elektrarno. Do tega novega razmerja pa je moralo priti zato, ker mora zadrzna elektrarna urediti svoja pravila po zakonu o gospodarskih združenjih.

Mestni svet je priznal Deutschbauer Mariji pravico prevažanja oseb z avtomobilom s čakališčem na Florjanskem trgu, Kossaru Karlu dovoljenje gostilniškega obrata v Dravski ulici. O Omulecu Ivanu, soboslikarju in Čučku Marianu, zasebniku je mestni svet mnenja, da nista v stanu držati jahalnega konja z opremo. Iz zdravstvenih razlogov se mora zgraditi do 1. junija t. l. kanal iz dvorišča Čučkove hiše na Zrinjsko-Frankopanski cesti do Grajene.

p Poročila sta se g. Marko Peklar, stražnik in gđ. Alojzija Hetrih.

p Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Očetova pesem«.

p Zgrabila ga je transmisija. Frangešu Maksu, 33 letnemu delavcu iz Majšperga je transmisija zgrabila levo roko in jo zmečkala.

p Napad. Čuša Franca iz Polenšaka je napadel neznanec iz zasede in mu zadal z nožem več zabodljivcev. Zdravi se v ptujski bolnišnici.

p Kako se naj ravna z gnojem na njivi. Prejeli smo, da mnogi kmetovalci ravna neesmotno z gnojem na njivi, ker navažajo male kupe namesto večje in ko orjejo raztresajo prej gnoj po vsej njivi. S tem namreč izhlapeva v zrak najboljša gnojna podlaga. Zato navažajte velike kupe in jih raztresite sproti!

Sport

Pred zaključkom dveh prvenstev

Prihodnja nedelja pomeni zadnji termin v prvenstvenem tekmovanju mariborskih rezervnih moštvev in drugorazrednih klubov Mariborske nogometne podzveze. V informacijo našim čitateljem prinašamo stanje prvenstva v obeh skupinah v številkah.

V tekmovanju rezervnih moštvev je trenutno na prvem mestu SK Železničar, ki je odigral že vse tekme in mu naslov prvaka lahko pripade samo v slučaju nizke Rapidove zmage nad Mariborom. Izglede na prvenstvo pa imata tudi še in Maribor i Rapid, kakor je razvidno iz spodnje tabele. Slavija je oproščena sodelovanja v rezervnem prvenstvu, ki se v celi SNZ odigrava po stari tradiciji le v Mariboru. V naslednjem prinašamo tablico:

Železničar	4	2	0	2	15:12	4
Maribor	3	2	0	1	7:9	4
Rapid	3	1	0	2	9:10	2

Skoro ravno tako je zamotan položaj v drugorazrednem prvenstvu, kjer sta sicer za enkrat le dva kandidata za naslov prvaka, poblašča Slavija in Lendava, kjer pa še kali pregled protest Drave proti verifikaciji tekme z Lendavo, ki pa do nedelje predvidoma ne bo rešen, ter se bosta Slavija in Lendava v svojem nedeljskem drugorazrednem derbju morala pač do zadnjega potruditi v neizvestni situaciji, da odnese čim večji izkupiček v rezultatu. Kakor ima Slavija prednost domačega terena, je Lendava zopet na boljšem v toliko, da ji pri sedanjem stanju tabele z upoštevanjem zmage nad Dravo zadošča v svrhu doseganja prvenstva že remis, ker ima precej boljši količnik.

Lendava	5	4	0	1	17:5	8
Slavija	5	3	1	1	12:9	7
Drava	5	2	1	2	9:10	5
Ptuj	5	0	0	5	5:19	0

Za nedeljo določeno tekmo Ptuj-Drava si lahko naši čitatelji že vnaprej prištejejo v dobro Drave, ker je Ptuj odstopil vse pomladanske točke svojim nasprotnikom. Tako se nam Drava predstavlja kot tretji kandidat za naslov prvaka, za slučaj da uspe s svojim protestom proti Lendavi, seveda pa mora v ponovni tekmi zmagati v primerni meri pa ji morata iti na roko tudi Slavija in Lendava v svoji zadnji tekmi, ki bi se v tem slučaju pač morala končati z zmago Slavije v ustrezajočem razmerju. V slučaju zmage Lendave nad Slavijo pa ima tudi pri zavrnitvi protesta še izglede na drugo mesto. Stanje prvenstva je torej tik pred zaključkom tako, da lahko vsak izmed prvih treh klubov zasede katero koli izmed prvih treh mest, edino Ptuj je brez izglede obsojen na zadnje mesto.

NEDELJSKI SPORED V MNP

Nogometno prvenstvo se bo na področju MNP nadaljevalo v nedeljo s sledečimi tekmami: v prvem razredu Maribor-Rapid in Mura-Gradjanski, v drugem razredu Slavija-Lendava in Ptuj-Drava, v predtekni k igri prvih moštvev se bosta srečali tudi rezervni enajstoričniki Maribora in Rapida.

s Varaždinska Slavija bo v nedeljo gostovala v Čakovcu proti CSK, dočim bo 28. aprila nastopil v Čakovcu proti istemu klubu ISSK Maribor.

s V srbski ligi bodo odigrali v nedeljo XVII. kolo tekem, in sicer Jugoslavija-Vojvodina, Jedinstvo-Gradjanski (S), Zemun-Bask, Slavija-BSK, Zak-Bata.

s Vrstni red tekem v finalu za državno prvenstvo je izžreban. V kolikor bodo pristali vsi prizadeti klubi, se bo prvo kolo odigralo že 2. maja s tekmama Hajduk-Bask, Hašk-Jugoslavija, dočim bo tretja tekma tega termina Gradjanski-Slavija (S) preložena na 15. maj radi mednarodne tekme Mađarska-Hrvatska v Budimpešti.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par najmanjša pristojbina za te oglase le din 5.— Družbe, oredniki dopisovanja in ženskovaniški oglasni dlo 1.— po besedi Najmanjši znesek za te oglase le din 10.— Debele tiskane besede se računajo dvojno Oglasni davek za enkratno objavo znaša dlo 2.— Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za le vpisati v oismo skupa z naročilom ali pa po poštni položnici na čekoval račun št. 11.409. Za vse oismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 2 dlo

Razno

MODRČKI

stezniki, rokavice, nogavice, damsko perilo najceneje pri S. Kerš-u, Stolina 1. 11406-1

SLADKORNO BOLNI!

Dobavitelj splošne bolnice in zdravilišča Golinik priporoča diabetičarom kruh, moko in suhor. Analiza v pogled. Pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 2149-1

NOGAVICE — PLETENINE (lastni izdelki), perilo, odeje, volna, Andrej Oset, Koroška cesta 26 (poleg tržnice). 2406-1

ZIDAJ POCENI

Najboljši, najlažji in najcenejši gradbeni material za predelne stene, podstrešna stanovanja, izolacijo, ledenice itd je »LIMALIT«. Cenejši kakor vsako drugo gradivo. Patentiran. Zahtevajte prospekte. Marko Stuhec, Ivanjkovci. 2380-1

Zamenjam ŠPORTNI OTROŠKI VOZIČEK

z globokim. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 2379-1

Posesti

STAVBENE PARCELE

na prodaj, zelo sončna lega, levi breg v mestu Mariboru. Povprašati v ogl. odd. »Večernika«. 2255-2

Kupim

SONČNO PARCELO na periferiji mesta. Ponudbe pod »Gotovina 25« na ogl. odd. »Večernika«. 2378-2

TRGOVSKA HIŠA

z dobro vpeljano trgovino z manufakturnim blagom v središču mesta Maribora se prodaja s celotno zalogo in inventarjem. Pojasnila daje »Triglav« realitetna pisarna Maribor, Aleksandrova 12, tel. 25-34. 2393-2

HIŠA

s tremi sobami, kuhinjo in vrtom se odda v Studencih. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 2405-2

Prodaj

MARELIČNE.

breskove, hruškove sadike, ribizel-grmičke, vrtnice, »Am pelopsis-Vejschi« itd. nudi vrtnarija Jemec, Maribor, Prešernova ulica. 2187-4

CEMENT, APNO

apneni prah, vso oreko, ves stavljeni in rezan les, premog in drva kupite najceneje pri Kraser, Studenci. 2158-4

Prodaj se

GNOJ

velik hlev za kuro ali zajec in kamen za brušenje. Frankopanova 41. 2402-4

PEPEL ZA STAVBENE SVRHE

oddaja brezplačno v večjih količinah. Tekstilna družba Kosaški. 2398-4

Prodaj

LEPE KANARČKE

Horvat Terezija, trgovka, Sv. Marijeta pri Moškanih. 2396-4

JEDILNICO IN SPALNICO

staro, toda dobro ohranjeno sposobno posebno za veleposredstvo prodaj skladiščnik. Meljska 29. 2304-4

ČEVLJARSKA (Hohlmaschinel)

se poceni prodaja. Pobreska 9, Kumar. 2391-4

Prodaj se dobro vpeljeni

MOŠKI IN DAMSKI SALON

na periferiji. Pismene ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Dobro vpeljano«. 2390-4

KOLJE

za vinograde prodaj Električna žaga Karl Wesiak, Spodnje Hoče 31. 2388-4

LES

rezani razne dimenzije 150m³ prodaj. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Smrekovina«. 2384-4

Dobro ohranjeno

MOŠKO KOLO

zuanke »Dürkopp« ugodno naprodaj. Gosposvetska ulica 23. Pobrežje. 2377-4

Radi selitve se prodaj

OMARA Z BRUŠENIM ZRCALOM

in marmorno ploščo, dve postelji, nočna omarica, oleandri in drugo. Studenci, Sokolska 105, ob železnici. 2381-4

SLADKO SENO

v balah prodaj skladiščnik, Meljska c. 29, tl. 23-59. 2382-4

Službo išče

URADNIK

trgovsko naobražen, slovenski, srbohrvaški in nemški ko respondent, hiter računar, po polnoma zanesljiv, neporočen išče službo, ozir. zaposlitev. Ponudbe pod št. »326« na ogl. odd. »Večernika«. 2386-10

KOVAŠKI POMOČNIK

išče službo. Naslov pustiti v ogl. odd. »Večernika« pod »Pridena«. 2394-10

Dopisi

VESELA SPOMLAD

dvignite pismo v ogl. odd. »Večernika«. 2383-12

Kapital

POSOLIJO DIN 10.000

kratkoročno iščem, visoke obresti, popolna sigurnost z vknjižbo. Dopise na ogl. odd. »Večernika« pod »Večkratno kritje«. 2404-16

HRANILNE KNJIŽICE

večjeja posojilnega zavoda kupimo. Bančno kom. zavod. Aleksandrova 40. 2408-16

FLORENCE RIDDELL

LJUBEZEN NA EKVATORJU

ROMAN

49

»In izvedeli smo, Filip, da imate krasnega sinčka. Joan Smythova nama je pripovedovala. Povedala nama je tudi, da ste postal idealen očka.« Anita glas je zvenel pritajeno in obenem rogajoče. »Veselimo se že sedaj, ko vas bom videla v tej vlogi. Jutri ali najkasneje pojutrišnjem moramo k vam na obisk. Upam, da nas boste dostojno predstavil svojemu dediču!«

Eliza — na Kilima Nungu?! Z Brianom!

Ne, saj ona ne bo prišla. Ne — toliko sramu in spodobnosti je menda v njej! Sramu? Spodobnosti? Takale žena? Ta naj bi premagala svojo zvedavost? Morada gre več ko za golo zvedavost... znabiti si celo vroče želi videti otroka, ki ga vsa okolica tolikanj hvali... otroka, ki je vendar njen!

Anita se je sedaj obrnila h Glenisoni. »Kako vam je všeč Kenija, gospa? Ko sem odhajala v Anglijo, ste vi šele prišla v Kenijo.« Anita ni čakala na Glenin odgovor, ampak je besedičila nenehoma naprej. »Saj skoraj ne morem verjeti, da sem bila v Angliji dobro leto in pol. Zadnji mesec je prišel za menoj Jack. Medve nista imeli priložnosti, da se bliže seznani-

va. Zdaj pa se bova bržčas večkrat videla, ko pa imate tako lepega otroka. In jaz naravnost obožujem male otroke.« Anita je govorila še naprej, neprestano povprašujoč po malem Brianu. Glenison ji je skušala mirno odgovorjati, kar jo je veljalo mnogo truda. V mislih se je nenehoma mudila pri Filipu in Elizi.

»Kje je Bill?« je čula, kako je Filip vprašal Elizo. In še predno je mogla Eliza odgovoriti, se je oglašila godba in je Anita skočila pokonci.

»Pojdiva, Gerald! Tole zapleševa midva!« je dejala možu, ki je sedel na Glenini desnici ter se obrnila k njegovemu sosedu. »Bobby, vi pa popeljite gospo Castlejevo na ples. Pazite se, da vas ne užene, pleše kot obseden, je svetovala Anita Glenisoni. »Liza, ti pa ne moreš dočakati, da bi pokazala Filipu nove figure, mar ne? Potem se pa vsi vrnite k mizi, da trčimo. Zdaj pa — na ples!«

Vsak izgovor je bil zaman. Eliza je prva vstala in se oprijela Filipove roke. Izgubila sta se med plesočimi pari, ne da bi se ozirala na Glenison. Glen je opazila, kako Elizi od radosti sijajo oči in kako ji kot roža cvete ves obraz. Pa tudi Filip

je menda srečen, saj je vendar očarljivo, znova zaplesati z Elizo, si je dejal. Mar bi ž njo ne smel niti plesati! Samoposebi se razume, da je preteklost med njima pokopana na večne čase. Še z besedico se tega več ne dotakneta! Nobenega zadržka pa ni, da bi ne mogla ostati vsaj prijatelja...

Glenison je ostala kot v snu. Robert Stannion je odmaknil njen stol In spet je videl ta čudni izraz v njenem obrazu. Silno blede je bila in solze so ji lesketale v očeh.

»Ostaniva rajši za mizo, mar ne?« jo je vprašal.

»Ah, da — prosim vas! Ali se ne hudujete?« je skrušeno padla na stol ter segla z roko po čaši.

Mlad mož, ki je sedel poleg nje, je bil v precejšnji zadregi. O čem naj vendar govori s to ženo? Zaman je iskal primerne teme za razgovor. Slednjič je pričel govoriti o Afriki.

»Tukaj sem popoln novinec, veste. Prišel sem, da se pričim farmerskega življenja pri Roylancejevih. Včeraj sem z njimi šele prišel.«

»Menite, da vam bo všeč v Keniji?« Staro in obrabljeno vprašanje. Toda v tem hipu ni našla ničesar primernejšega.

Da, veselimo se tukajšnjega življenja, pri Roylancejevih mi bo prav gotovo všeč. Gospa Anita je vendar tako živahna in vesela žena, ali ne? Njen mož sploh

ne pleše in je zato ostal doma. Na ladji smo imeli krasno vreme. Vsi pa smo si prizadevali, da nekoliko razvedrmo gospo Oliverovo. Veste, šele pred nedavnim je izgubila moža...«

»Izgubila?... Mar ni... umrl?!« Stannion se je malone dvignil s stola. Čemu je le ta žena skoraj zavpila te besede? Kaj ji je le?

»Ah — žal mi je! Še slutil nisem, da ste ga poznala. Prosim, odpustite mi, da sem vam na tak način sporočil to novico.«

Prekinila ga je, govoreč s tujim trdim glasom. »Kar nadaljujte. Še kaj mi povejte. Torej resnično... njen mož je umrl?«

»Da. Pred tremi meseci, pri neki avtomobilski nesreči. Pravkar sta bila namenjena v Argentino. Smolo je imel Roylancejevi so vztrajali pri tem, da mora Eliza z njimi v Kenijo, saj je sestrična Anite, kar menda tako veste. Za Elizo je bil to hud udarec. Na ladji se je šele nekoliko razvedrila. Lepa je, ali se vam ne zdi?« Eliza je torej našla v tem mladnem možu novega oboževalca. »Bela obleka ji sijajno pristaja. Pametna je; ne nosi črne vdovske obleke. Menim, da ne bo dolgo vdova. Preveč lepa je. In tudi denarja ima precej. Oliver ji je zapustil lepo bogastvo.«

Glenison je proti svoji volji napeto poslušala mladega moža, ki je tudi prišel iskat svojo srečo v Kenijo.

Poslano

Pod naslovom: »Pravda bratov Pongratz proti mestni občini Graz« je sobotna številka »Mariborers Zeitung« poročala o v naslovu omenjeni pravdi. V svoji več kot četrt stoletja dolgi praksi še nisem nikdar spravljal kake pravde svojih strank v časopise. Temu svojem načelu bi tudi sedaj ostal zvest, če ne bi druga, meni točno neznana stran te pravde predčasno spravila v javnost in povrh še mojo osebo imenovala.

To predčasno objavljanje pa me sedaj sili, da tudi s svoje strani v informacijo juridične javnosti, ki baje »napeto« pričakuje izid te pravde, in v pomirjenje ostale javnosti razjasnim v časopisu pravno stališče, ki ga zastopam kot zastopnik bratov Pongratz.

Leta 1892 umrli bivši ljubljanski odvetnik dr. Pongratz Oskar je sezidal leta 1872 mestni občini Graz vodovod in dal podjetju oblika družinske delniške družbe »Grazer Wasser-Versorgungs-Gesellschaft«. Ta delniška družba je prodala leta 1911 celo podjetje mestni občini Graz za 5.750.000.— staroavstrijskih kron. Ta kupnina se je cedirala leta 1911 posameznim dedičem dr. Pongratz Oskarja, ki so bili delničarji ravno kar omenjene družbe in tako je nastala med drugim tudi terjatev mojih klientov Pongratz Oskarja po 1.600.000.— predvojnih kron in Pongratz Guidona po 600.000.— predvojnih kron. Ko je ta, posameznim članom rodbine Pongratz cedirana kupnina leta 1916 zapadla v plačilo, je zaprosila občina Graz za prolongacijo dolga in ta se ji je dovolila, vezano do koncem leta 1920 in od tedaj naprej proti vsaki stranki pristojeti polletni odpovedi. Ko je leta 1916 občina Graz zaprosila za prolongacijo, je poudarjala varnost terjatve, sklicujoč se na svojo boniteto kot javna juridična oseba s pravico obdavčenja svojih meščanov.

Ko je pa po zlomu avstro-ogrske monarhije začela padati nemško-avstrijska krona, je odpovedala občina Graz leta 1920 dolg polletno in je proti protestu svojih upnikov svoje dolge julija 1921 na Dunaju sodno deponirala in sicer v času, ko je bila nemško-avstrijska krona že tako padla, da je predstavljala ena predvojna krona 106—154 papirnatih kron. Odkrižati se je hotela torej svojih dolgov na kapitalu in na obrestih na ta način, da je založila vrednost, ki je predstavljala manj ko eno šestinko vrednosti, ki se je obvezala plačati vsako leto samo na dogovorjenih 5,7% obrestih, obdržati pa je hotela celo vodovodno podjetje, na katero je pozneje leta 1924 najela kredit po 2 1/2 milijona dolarjev.

Brata Pongratz sta se kot jugoslovanska državljanca branila in odklonila sprejem tega depota.

Pravni položaj pa je sedaj po naziranju mojih berlinskih, dunajskih in graških koreferentov in po mojem naziranju sledeči:

Provizorična naredba nemško-avstrijskega državnega urada za finance z dne 25. III. 1919, s katero se je provizorično uvedla »nemško-avstrijska krona« in s pomočjo katere je avstrijska praksa uvedla teorijo »krona je krona«, je bila, v kolikor prihajajo jugoslovanski državljanji in drugi državljanji bivših nasledstvenih držav v poštev, s členom 271 senžermenske mirovne pogodbe razveljavljena.

Ta člen 271 mirovne pogodbe, avstrijskega ustavnega zakona, je v Avstriji uzakonil glede terjatev jugoslovanskih državljanov princip valorizacije in princip, da se morajo terjatve plačati v valuti jugoslovanske države. Glede mere valorizacije pa je ostal ta člen lex imperfecta, ker je bilo določilo, da se morajo plačati dolгови po tečaju jugoslovanske va-

lute na ženevski borzi v mesecih september in oktober 1918, neizvedljivo, ker takega tečaja ni bilo.

To lex imperfecta je deloma izpolnil mednarodni dogovor med našo kraljevino in bivšo Avstrijo z dne 24. II. 1923 s svojim določilom, da se morajo medsebojni dolгови poravnati po relaciji: »100 staroavstrijskih kron je 8 dinarjev.«

Pa tudi ta dogovor ni rešil celotnega vprašanja, kajti omejil se je na one jugoslovanske državljane, ki so imeli 1. III. 1919 svoje stalno domovanišče ali v Jugoslaviji ali pa v bivši Avstriji.

Pozabilo se je v tem dogovoru na one jugoslovanske državljane, ki so imeli dne 1. III. 1919 dvojni domicilij, tako v Jugoslaviji, kakor tudi v Avstriji, kajti tako, kakor ima oseba lahko dvojni državljanstvo (sujet mixte), tako ima tudi lahko dvojni domicil.

Ker sta imela brata Pongratz 1. III. 1919 razen svojega stalnega domicila na svojih veleposelstvih v Mariboru in na Dornavi, tudi še svoja stalna stanovanja v Wien-u, je odklonila torej mestna občina Graz — navsezadnje še s pismom svojega nadžupana z dne 10. III. 1939 celo malenkostno valorizacijo v smislu mednarodne pogodbe iz leta 1923 po ključu 100 starih kron je 8 dinarjev.

Vprašanje, kako se naj ta dolg občine Graz za celo vodovodno podjetje poravnava, se mora rešiti torej po splošnih načelih civilno pravnega prava, ki je veljalo in ki velja na teritoriju graške občine. Merodajno je v smislu paragrafa 36 o. d. z. pravo nemškega rajha.

Tozadevno pa so se od priključitve Avstrije k nemškemu rajhu pravne razmere po naziranju mojih berlinskih, dunajskih in graških koreferentov in po mojem naziranju bistveno spremenile v prilog mojih klientov.

Stari avstrijski o. d. z. valorizacije z ozirom na določila paragrafov 607, 983 in 989 o. d. z. ne izključuje, kakor to prizna tudi naša novejša literatura. (Glej »Pravnik« iz leta 1939.)

Za bivšo Avstrijo kot najvišje sodišče sedaj od 28. II. 1939 naprej edinole pristojno drž. sodišče v Leipzigu pa zastopa v svoji stalni judikaturi že od leta 1923 naprej naziranje, da je contra bonos mores, ako se skuša plačila zmožni dolžnik odkrižati svojega dolga s popolnoma razvrednotenimi bankovci. Tozadevno se sklicuje najvišje nemško sodišče na določilo paragrafa 242 nemškega državlanskega zakonika, ki ima isto vsebino, kakor paragraf 914 avstrijskega o. d. z.

Ker sem naziranja, da v enotno ustrojeni in usmerjeni nemški državi ne more biti nekaj v Leipzigu contra bonos mores, kar se smatra v Gradcu za pravilno, sem se odločil po nasvetu svojih berlinskih, dunajskih in graških koreferentov za to pravdo v interesu našega narodnega gospodarstva.

Ce so ta moja naziranja pravilna ali ne — o tem bodo odločali naši neodvisni sodniki. Eno pa je že sedaj povsem jasno.

S terjatvami graških denarnih zavodov proti jugoslovanskim državljanom ta pravda nima ničesar opraviti, kajti ta vprašanja so po relaciji mednarodnega dogovora iz leta 1923 po želji bivše avstrijske vlade že zdavnaj rešena.

Ce bi se pa slučajno našel med dolžniki graških denarnih zavodov, n. pr. med lastniki vinogradov v Slovenskih goricah kak, v nemški državi stalno bivojoči dolžnik, ki ima tudi v naši kraljevini svoj drugi domicil, potem se uveljavljajo nad vsakim dvomom vzvišene naučljajajo nad vsakim dvomom vzvišena načela državnega sodišča v Leipzigu.

Dr. Babnik Friderik.

TRGOVSKI POMOČNIK
mešane stroke, vojaščine
prost, dober manufakturst in
arantžer dobi mesto za takoj
pri tvrdki Edvard Požun. Tr-
bovlje. 2397-9

Sprejemem takoj
manufakturst
Ponudbe na oglasni od-
delek »Večernika« pod
»Manufakturst«.

**ČEVLJARSKEGA POMOČ-
NIKA**
sprejemem takoj za mešano
delo. Joško Keber. Maribor.
Tržaška c. 1. 2392-9

ZAGAR
gaterist, se takoj sprejme.
Naslov v ogl. odd. »Večerni-
ka«. 2389-9

VAJENCA
sprejemem za modno konfek-
cijsko trgovino. Naslov v ogl.
odd. »Večernika«. 2409-9

Sobo odda
MANSARDNO SOBO
prazno, kjer se lahko postavi
štedilnik, oddam. Dalmatin-
ska ul. 24. 2214-7

Sprejme se
SOSTANOVALEC
in abonenti na hrano. Vojaš-
niški trg 5. 2372-7

Odda se
SONČNA SOBA
s štedilnikom. Masarykova
10. Pobrežje. Špesovo selo.
2387-7

Želite dolgoročno
posojilo
na hiše in posestva
obrnite se na
Bančno
kom. zavod
Aleksandrova cesta 40

Continental

na ugodne mesečne obroke
IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 30
Ljubljana, Prešernova ul. 44

LEPA SONČNA SOBA
z dvema posteljama se odda.
Cankarjeva 14. visokopritlič-
je, vrata 3. 2385-7

V najem
UGODNA PRILIKA
Trgovina z mešanim blagom,
ob prometni cesti, odda se v
najem. Ponudbe na ogl. odd.
»Večernika« pod »Mariborska
okolica«. 2395-15

Zlato in srebro,
»rijante, zastavlja ne ustke
šče nužno za nakup

M. Igerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15

Se dovolj blaga se dobi pri
Trpinu
po zelo nizkih cenah, ogledite si izložbe.

Najnovejše!
Izšla je iz tiska knjiga
LOJZA SUSMELJA
„Klabanski motivi“
50 izvirnih lesorezov,
katere prejmete v **Tiskov-**
ni zadrugi na Aleksan-
drovi cesti 13. Tel. 25-45

Babič
MOSKO PERILO
Gosposka — Slovenska ul.
prinaša vedno
zadnje novosti
kravate
pižame
rokavice
nogavice
moško
perilo
po meri

Nogavice za spomlad

v novih barvah

Flor posebno dobro za štrpaci
din 29.—, 25.—, 19.—, 11.—.

Pralna svila trpežne nogavice za vsak dan,
dobro za pranje
din 34.—, 29.—, 22.—, 14.—.

Umetna svila izredno tanke elegantne noga-
vice za promenado.
din 40.—, 35.—.

Prilodna svila za razvijen okus. Najboljše.
kar moda prinaša.
din 85.—, 60.—, 50.—, 42.—.

Otroške nogavice po vseh cenah, dolge in
dokolenke

C. BUDEFELDT
MARIBOR GOSPOSKA UL. 4—6

Kupim

Kupim
RABLJENI AVTO DKW
(Meisterklasse), limuzina. Pis-
mene ponudbe na Medik, Zup-
pančičeva 7. Pobrežje, p. Ma-
ribor. 2401-3

Dipl. optik
E. PETELN
MARIBOR - GRAJSKI TRG 7

Sluzbo dobi

ČISTO KUCHARICO
in strežnico sprejme Babič,
Tezno, Maistrova 11. 2410-9

UČENCA — UČENKO
sprejme trgovina Andrej Oset
Koroška c. 26. 2407-9

POSTREŽNICA
poštena in čista, se takoj
sprejme. Naslov v ogl. odd.
»Večernika«. 2403-9

Damski poletni čevlji
od 120.——160.—

Izredna priložnost!

Hotel Zamorec, Gosposka 30.
Oglejte si stransko izložbo!